



bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 37 ❖ ročník X ❖ 2014



Jana Macáková: LETY DO NEZNÁMA

NA SLOVÍČKO SE ŠTĚPÁNKOU SAADOUNI



Štěpánka Saadouni se narodila v Havlíčkově Brodě a žije v Příbyslavi. K psaní se dostala už v dětském věku prostřednictvím intenzivní četby. Později skromně obelala několik soutěží. Kromě povídek píše do novin, už víc než 15 let pracuje pro deníky společnosti Vltava Labe Press. Nedávno byla přijata do Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích. Při jejím představení v Kruhu vyšla její povídka Návrat a v tomto čísle zveřejňujeme povídku Malý.

Spisovatelé rádi píší (většinou), ale nerádi o sobě a o své tvorbě mluví. Jak jsi na tom Ty?

Úplně stejně. O tom, co píšu a co chystám, mluvím dost nerada, neboť tvrdím, že když „psavec“ o své tvorbě moc mluví a málo píše, tak svoje nápady a náměty takzvaně rozkecá do ztracena a nakonec z toho nebude nic. Proto se snažím málo mluvit, ale daleko víc přemýšlet o tom, co budu psát a jak by to mělo vypadat.

Pracuješ jako novinářka, která je jakousi bílou vránou, není ti vlastní novinářská servilita, nazýváš věci pravými jmény a nebojíš se ukázat na střechu, pod kterou douná. Jak Tvoje literární tvorba prolíná s novinářinou?

Předem díky za uznání, ale myslím si, že by tohle měl být naprostý a běžný novinářský standard. Alespoň v době, kdy jsem se novinářinu učila, nám bylo do duší kladeno, že novinář by neměl být servilní, úplatný, měl by psát pravdu nebo se o to aspoň snažit, ověřovat si informace a neubližovat. Bohužel ti skvělí novináři, co nás tohle učili, už v novinách dávno nepracují, anebo jsou ze současné žurnalistiky otrávení. Doba, kdy novináři byli označováni za nebojácné hlídací psy demokracie, je už asi pryč. Dnes jsou mnozí novináři spíš ratlíci, kteří štěkají podle toho, kdo jim hodí kost a ještě se tím chlubí. Nicméně zpět k otázce, většinou se snažím tyhle dva světy oddělit, ale ne úplně se to daří, v některých povídkách nechávám občas svoje novinářské zkušenosti decentně zaznít.

Knižní prvotina Cizinec vzbudila příznivý ohlas, stejně tak povídka Návrat v Kruhu. Zaznamenala jsi nějaký ohlas ve svém okolí?

Tak to je na širší debatu, nicméně hned na úvod chci zdůraznit, že mě osobně ohlas mile potěšil, ale nijak neovlivnil. Rozhodně z toho nebudu nosit nos nahoru, na to jsem už dost dospělá a doufám, že rozumná. Navíc první vlašťovka jaro nedělá, a po prvním úspěšném porodu, což vědí dobře hlavně gynekologové, může někdy následovat doživotní sterilita. Jinak, když to shrneme, tak moji

známí a přátelé říkají, že se jim knížka líbila, někdy ji pochválí i lidé, které občas potkávám, a co mě znají z novin. Občas se objevil i ohlas negativní, což je zcela normální, co člověk, to názor, co čtenář, to jiný vkus. U mých kolegů je to případ od případu, někteří, co knihu znají, říkají, že se jim to líbilo, jinak globálně v rámci našeho Deníku je kolem knížky hrobové ticho, což mi na srdci nijak neleží, neboť jak říkám, jsem už dospělá a mám jiné priority, než toužit po tom, aby mi někdo na setkání klepal nadšeně na rameno.

Cizinec byl pro mne milým překvapením. Nejsem pověřivý, ale nerad mluvím o tom, co ještě nevyšlo. Natož o tom, co právě píše. Přesto se ptám. Mohou se čtenáři v dohledné době dočkat další knížky? Na čem nyní pracuješ?

Tady si dovolím tak trošku mlžit. Snažím se, dělat co mohu, neboť mám jak na papíře, tak v hlavě nápadů a námětů hned několik, ale jak už jsem řekla, nechci to „rozkecat do ztracena“, jsem člověk, který raději dělá, než mluví. A pak novinářina je úplně jiný styl práce, než moje „pokusy“ o tvůrčí psaní, je třeba, obrazně řečeno, úplně přepnout mozek, a ne vždy se to daří přesně v okamžiku, kdy by člověk chtěl a potřeboval.

Co očekáváš od členství ve Středisku?

S ohledem na svoje životní zkušenosti jsem už vzdala přehnaná očekávání, neboť nejsou k ničemu, tudíž nemohu být už zklamaná, pouze mile překvapená. Potěší mě ale, že budu moci být ve společnosti stejně „potrefených“ lidí, kteří pořád ještě věří v budoucnost literatury, psaní a vydávání knih, kteří věří, že jen facebook není a nemůže být naše budoucnost. Těší mě samozřejmě, že sdružení vydává svůj zpravodaj, kde může začínající autor prezentovat svoji tvorbu, neboť s ohledem na degradaci časopisů a novin, které se omezují hlavně na společenské drby o momentálních celebritách a politické proklamace, nemá autor téměř žádnou šanci svoji tvorbu časopisecky nabídnout.

Moc děkuji za zájem.

Přeji další úspěchy.

Ptal se František Uher

LITERÁRNÍ ČÁST

LUBOŠ ZELENÝ

O životě

Mnohým už došlo - proč se vlastně žije
Plazit se holým břichem v kopřivách
To je ta pravá poezie

Mnohým už došlo – nestejně se měří
Jde pouze o to: Kdo dříve a kdo více
Pak už se sejdeme i s Múzou na večeri
A Múza? Láhev slivovice

Mnohým už došlo – že je báseň v Pánu
Jde pouze o to: Kdo víc a kdo dřív
Knot drží plamen u kahanu
A básně pálí jak list od kopřiv

O trpělivosti

Trpělivost prý moudrým sluší
Ale jen pod hladinou vody
Najdeš i malou díрку v duši

Malinkou tečkou po špendlíku
Vzduch do bublinek uniká

Tolik je života a tolik je i smrti
Trpělivost prý moudrým sluší
Ale nás se to netýká

O Kolumbově vejci

Stálo najednou na špičce
Je to jak lidský hlas
A jaké zdání?
Tak je to s poezií (vem ji ďas!)

Pak pousmání a pár veršů v klusu
Kdekdo vytýká tu trochu kapek bílku
Pár skořápek se válí po ubrusu
Mnohdy je to až na obsílku

Přece je to tak snadné
A hned napoprvé...
Jde jenom o přítomnost trnu
A o kapičku krve

MOJI CHLAPI

IVA TAJOVSKÁ

Spěchám na nákup. Dneska oba moji chlapi přijdou brzo domů. Mám hodného manžela, ale ne na lačno. A můj syn Peřula je stále ve vývinu. Překročil magickou hranici dvou metrů výšky a nyní své vytáhlé tělo tvaruje do mužných tvarů. Nestěžuji si. Stala se ze mě odbornice na shánění oděvů s prodlouženými rukávy a nohavicemi i nekožené obuvi nadměrné velikosti. Tato specializace mě těší. Zvedá mi hladinu adrenalinu, aniž bych se musela věnovat nebezpečným aktivitám. Když na pultu nebo v regálu konečně najdu košili, svetr nebo kalhoty v požadované nestandardní velikosti a ještě v přijatelné barvě a dokonce z přírodního materiálu, zvedne se mi tep a zaplaví pocit štěstí. A pokud tato situace nastane v době, kdy pro syna sháním vánoční nebo narozeninové dárky, moje spokojenost je ještě větší. Jeho radost bývá umírněnější. Jiskřičky v očích vzbudí spíš miniatura ve formě vysokokapacitního flasche, ne slušivé, medové manšestráky končící pod kotníky a k nim ladící svetr s rukávy velkoryse směřujícími až k prstům a dovolující přepych úzkého ohybu do manželky.

Dneska dokoupím jenom chleba a ovoce, velký nákup jsem dělala o víkendu. Cože? Lesní med v akci jen za sedmdesátdevět? A banány za jednadvacet? Vezmu alespoň dvě kila. Na turistický salám mají třicetiprocentní slevu. Uzeniny má Kvido rád, беру celou štangli. Jé, to jsou krásné vlněné podložky nahrazující obyčejná prostěradla! A za dobrou cenu. Lidé je kupují jako blázni, už zbývá jen pár posledních. Beru tři. Škoda, že jsou to tak velké balíky, no, snad to poberu. Ještě že jsem se cestou stavila v bankomatu. U boxu s mraženým zbožím je nával. Jasně, pizzy se zeleninou a sýrem zlevněné na polovičku. Hned, jak přijdu domů, hodím je do mikrovlnky a chlapi se zaplácnou, než připravím večeři. Jé! Saténová košilka. Zlatá s proplétanými ramínky. Takovou jsem si vždycky přála. Ale stojí přes tři stovky... No, stejně ji nepotřebuju. Tak ještě ten chleba. Aha, na trvanlivá mléka mají dvacetiprocentní slevu. I na másla, pár jich hodím do mrazáku

Za pokladnou mě polévá horko. Ačkoliv jsem si dokoupila tři igelitové tašky, nedaří se mi do nich celý nákup naskládat. Salám a másla urovnávám do kabelky. Vlněné podložky si aranžuju pod paží. Nohy mi klinkají. Cestou domů mám chuť nejtěžší tašku odhodit do skupinky keřů a vrátit se pro ni později. Ne, ne, ten kousek to už zvládnu. Nabírám dech a blížím se k domovním zvonkům. Zkušenost mi velí nepokoušet se hledat klíče v kabelce zarovnané nákupem. Stejně mi nezbyla volná ruka a položit neforemné tašky na zem by znamenalo udělat před vchodem sousedům výstavku mého nákupu. Obratně vykrucuju obsazenou ruku ke zvonkům, z vyvýšené tašky se stává kyvadlo, které napíná moje svaly. Uvolněným ukazováčkem rozbrázděným rudými rýhami od uší tašek se mi daří zaměřit správný obdélník s našim jménem a zazvonit.

Z mluvítka nad domovním zvonkem slyším nespokojené zamumlání manžela. U dveří mi galantně odebírá část nákladu a jako vždy kárá za to, že nepoužívám svoje klíče. „Stokrát ti to říkám, a zase si ty klíče zaházíš a nepřipravíš si je k ruce,“ snaží se mě už dvacátým rokem naučit jednoduchý úkon.

„Ahoj mami, to je fajn, že už jsi doma. Co bude k jídlu?“ jako pokaždé odpovídá syn na pozdrav, aniž by odlepil pohled od obrazovky počítače.

„Tak jak ses dneska měl, Petulko?!“ nechci, aby si moje dítě myslelo, že se o něj nezajímám.

„Hmm, co? Jóo, dobře.“

„A co je nového?“

„Níííí.“

„Měl by sis od toho počítače odpočinout. Budou tě bolet oči.“

„Mám důležitou práci.“

„A jakou?“ sedám si na vedlejší židli a snažím se přečíst něco z obrazovky.

„Ale tomu nerozumíš.“

„Třeba jo, když mi o tom něco řekneš.“

„Teď ne, mami, musím dopsat to poselství.“

„Jaký?“

Petulkovi se mnou dochází trpělivost. Amputuje svůj pohled od obrazovky a shovívavě mi věnuje několik vteřin. „Když ti to řeknu, necháš mě pak v klidu pracovat?“

„To víš, že ano. Stejně musím uklidit nákup a uvařit večeři.“

„Naše hnutí radikálních ekologů mělo minulý týden svoji první akci. Vypustili jsme z chovné stanice třicet lišek a padesát norků,“ říká hrdě a jeho jindy ohnutá, předlouhá záda se narovnáávají.

Lapám po dechu. Moje záda dělají obrácený pohyb, páteř vyrábí polekaný oblouk a ramena mi padají k zemi. V regionálním vysílání rozhlasu jsem o této akci něco zaslechla. Honitba v oblasti chovné stanice zaplavená desítkami zmatených, hladových a podchlazených zvířat. Desetitisícové národohospodářské škody, nešťastní drobní chovatelé s potrhávanými domácími zvířaty. První uhynulí, zbídačení norci hladem a zimou. Lišky s ušmudlanými kožíšky, které si nevědí rady s doposud nepoznanou svobodou.

„Byl jsem ustanoven mluvčím. Píšu na naše webové stránky vzkaz celému lidstvu. Aby se všichni vzpamatovali, nesaturovali své sobecké, mrzké potřeby na úkor nevinných zvířat. Konečně už někdo musel na problematiku chovu zvířat pro kožešiny důrazně upozornit. Akce se zdařila. Všichni musí pochopit, jak je zvrácené oblékat se do kožešin a jíst maso. To dokáží jenom hnusný lidi. Stydím se, že jsem člověk.“

„Ale zvířata se živí taky masem a lidi jsou už od své podstaty všežravci,“ nic chytřejšího mě nenapadá. Vlastně ano, ale nyní to nemohu vyslovit, protože bych si přibouchla dveře před jeho sdílností.

„Byl bych šťastný, kdyby si alespoň moje matka a otec nedělali ze žaludků hřbitovy, ale to je jako mluvit do pařezu.“

„Ale Peťulko, tak to příroda zařídila, odjakživa funguje daný potravinový řetězec, prostě je to tak, s tím nic nenaděláme, jsme na to naprogramovaný,“ snažím se ospravedlnit a utéct od kritického rodinného tématu. Ve školce Pěta nešťastnou náhodou zašlápl pavouka. Placičku s odlomenýma nohama už neoživil. Proplakal celé odpoledne. Ve druhé třídě uklouzl po žábě. Zelenohnědou hmotu přenesl domů, a nutil nás jít ke zvěrolékaři. Ve třetí třídě odmítl jíst maso a ve čtvrté odhodil svoje kožené boty. Nastalo náročné období. Dbali jsme na dobrý vývin nožní klenby našeho jediného dítěte. S Kvidem jsme si nacvičili novou scénku. Před nákupem bot pro Pětu vyšel o půl hodiny před námi „na šachy“ a ve vytypovaných obchodech přemlouval prodavačky, aby tvrdili, že všechny boty, které prodávají, jsou z umělých materiálů dokonale imitujících pravou kůži. Tato scénka fungovala jen do páté třídy.

Pěta je citlivý a bystrý mladý muž. Stále musím být šikovná, vynalézavá a opatrná. Přivírám dveře do kuchyně, když do zeleninových karbanátků pašuju trochu mletého masa, aby lépe držely a abych dostala do přerostlého synova těla potřebné živiny. Když Petr není doma a mám dost klidu, vařím zeleninové polévky z kostí. Párkrát se mi dokonce podařilo vytvarovat vepřovou kýtu do tvaru kostek sojového masa a zamaskovat je zeleninou do vegetariánské činy.

Jsem na svého syna pyšná. Vážím si jeho zásadovosti, ekologického cítění, soucitu a odpovědnosti k budoucnosti lidstva. V miniaturní panelákové kuchyňce třídím odpad do čtyř krabic, svázané balíky papírů odnáším přede dveře téměř vždy zavřené sběrný surovin, a když přijede popelářský vůz, odvádím svou i synovu pozornost od okna, abychom neviděli, jak někdy obsah kontejnerů s plastickými hmotami a sklem končí s ostatním odpadem v jednom voze.

„LIDÉ, BUĎTE LIDMI!!! Nepokládejte zvířata na své talíře! Neoblekejte se do kožešin! Nepřivlastňujte si to, co vám nepatří!“ apeluje na lidstvo na stránkách www://radikalniekologove.cz můj syn a do jeho výrazu se vkládá tolik zodpovědnosti, až mám strach, že ji za více jak šest miliard lidí a bilióny živých tvorů nemůže unést.

„Špatně se mi pracuje, když se na mě díváš, mami. Ještě to musím přeložit do angličtiny,“ napomíná mě, ukládá hlavu do dlaní a v duchu precizuje svou výzvu.

Z pokoje se ozývá šustot. Kvido listuje starými, v okrajích plísni a vlhkem nahlodanými časopisy, které si zakoupil v antikvariátu. „Mám hlad,“ hlásí.

„Já taky,“ upřesňuje syn.

„Já taky,“ říkám, ale nikoho to nezajímá. Ucpávám jim pusy ohřátou pizzou a jdu vařit dva chody. Vegetariánský a náš.

Mám ráda společné rodinné chvíle u stolu. Prostírám a i ve všední den zapaluju svíčku. Petr dozobává naklíčenou pšenici a dojídá se šopským salátem s čepicí nadroleného balkánského sýra. Znechuceně se dívá na obsah našich talířů. Kvido si přidává porci vepřového guláše a já mu ohřívám další knedlíky. Společné stovování považuju za pozitivní posun v našich rodinných rituálech. Trvalo několik let, než se Petr uvolil sedět u stolu, na kterém byly naservírovány mrtvoly zvířat.

Kvido zalévá večeři pivem a odfukuje. „To bylo naposledy, co jsi způsobila, že jsem se takhle přejedl,“ vyčítá jako obvykle. „Nesmíš vařit tak dobře, počínaje zítřkem mi přiděliš jen jednu normální porci. A budeš vařit jen nedobrá jídla. Podívej se, jak mi roste panděro. Žádné mňamky, žádné ochucování. Bramboráky třeba oslad, maso jenom uvař. Takhle to dál nejde. Co teď mám se sebou dělat?! Abych se šel zase natáhnout, úplně jsem se zrušil,“ odvaluje se od stolu na sedačku, zavírá oči a začíná přemýšlet.

Jsem polichocena pochvalou mých kuchařských schopností, ale nedávám to najevo. „Když to udělám, tak budeš celý večer bruchet a bouchat ledničkou,“ zbytečně připomínám své pokusy o plnění jeho pokynů, které jsou platné pouze v krátkém období po jídle.

„Víš, že se vždycky přejím a je mi pak špatně. Vůbec ti na mně nezáleží a nedohlídneš na mou životosprávu. Je mi nějak těžko... Že bys třeba nalila štamprličku na lepší trávení?“

„Už jseš trapnej, tati,“ vkládá se do hovoru náš syn a nalévá si mrkvovou šťávu. „Každý den říkáš to samý. A každý den se zase přejíš a hubuješ mámu. A to tu ještě nebyla ta přednáška o tom, jak mnichům připravovali jen výživná, ale nedobrá jídla, aby se neodváděla jejich pozornost od naplňování duchovních potřeb k sprostým, fyzickým potřebám.“

„Taky že jo, četl jsem to v jednom starým románu,“ podkládá si hlavu polštářkem a břicho se mu začíná spokojeně nadýmat. „Původně jsem myslel, že opravím tu uvolněnou kliku do koupelny, ale nemůžu, odkrivil se mi mozek. Tak co je s tou štamprličkou?“

„Víš, kolik energie muselo být vynaloženo na vypálení jedné tvé štamprličky? Stačí, že jezdíš do práce autem. Sám na celý auto! To je maximálně neekologický. Neekonomický. I ty necháváš na naší planetě negativní otisk. Zařadil ses do davu nezodpovědných jedinců,“ Petr se ještě stále pokouší usměrnit svého otce.

Já mám dneska volno. Petr s uspokojením zaznamenal dílčí úspěchy, které dosáhl mým soustavným formováním a usoudil, že mně už nemusí věnovat tolik času, jako otci. Sprchuju se krátce ve vlažné vodě a mastné nádoby myju rychle ve vařící vodě bez škodlivého saponátu. Plastové lahve zbavuju přilepených etiket a sešlapávám je. Roztríděný odpad vkládám do správných kontejnerů. Neužívám

hormonální antikoncepci, aby se umělé estrogény vyloučené z mého těla nedostaly do odpadních vod a pak se nezačlenily do přírodního koloběhu. Já neohrožuju plodnost mužské populace a neovlivňuju nepříznivě vývoj vodní fauny. V obchodě na každém potravinovém výrobku zodpovědně studuju jeho složení a kupuju ty s nejmenším počtem umělých přísad, éček, barviv a emulgátorů. Tonery z domácí tiskárny dávám recyklovat a oblečení kupuju z přírodních materiálů. Jsem trochu precitlivělá na vlněné svetry, koušou mě, ale je to o trochu lepší, než na sobě nosit neprodyšné uměliny. Předpokládám, že radikálním ekologům nevadí získávání střížní vlny. Ovečku to život nestojí, ale trochu mě znepokojuje pomyšlení, co když pak, takto nahatá, nastydne? Není to nehumánní? Bojím se Petra zeptat, tuto otázku s ním raději nekonzultuju, mohla by to být nevhodná inspirace. Co kdyby se radikální ekologové vydali do hor na salaše a osvobodili i je? Možná by se na naše území vrátili vlci. A v zatoulaných psech by se mohlo ozvat volání předků. Nastartovalo by to řadu těžko předvídatelných souvislostí, které by narušily přírodní řád.

„Však už na všechny komíny dali čističky,“ nenechává se vyvést z míry manžel, „už to není jako dřív, hošánku. Začínají zase růst pravý hříby, jako za starých dobrých časů. A lišky. To znamená, že se naše životní prostředí lepší.“

„Problematiku návratu lišek do přírody bych teď neotevírala,“ neodpustím si. Stejně na to ani jeden z mých chlapů nereaguje. Nalévám slivovici.

„Ta píše,“ chraptí manžel, rozvazuje tkaničku na dalším balíku zažloutlých časopisů s šedými mapami, které si dnes přinesl domů. Říkal, že z antikvariátu, ale mám pocit, že ráno při vyhazování odpadků jsem podobný balíček viděla u kontejneru. Spokojeně si podkládá polštářem horní polovinu unaveného, sytého těla a obklopuje se připraveným čtímem.

Sbíráím ze stolu nádoby a napouštím dřež horkou vodou. Když sebou hodím, do mého seriálu od osmi hodin ještě stačím naplnit automatickou pračku, vyžehlit, vymýt ledničku a dát Peťulovi naklíčit zítřejší večeři.

- *3D animace Brehmova Světa zvířat. Prosíme, nekrmte ošetřovatele zvířat!*
- *Sloní želvy na Galapágách si objednaly nové vzory krunýřů, aby se daly do gala u příležitosti velkého výročí obsazení ostrova.*
- *Důstojný krok pavouka sekáče na předváděcím molu Gucciho.*
- *Žába kuňká o sto šest i o ekologii.*

Z Arcimboldova bestiáře Ivana Fontany

JANA BEDNÁŘOVÁ

lži

neznám tě
snad
podle úzkých boků
a zralých černic
pod řasami

jdeš
neohlížeje se
na prahu noci a mrazu
láska má podobu
stařeny

neznám tě
snad
podle krajiny
ztlučené válkou

zpátky těžko jít

z lásky
vylhat se
neumíš

PÍŠEŠ?

EVA ČERNOŠOVÁ

Cítila, že už se jí brzy zeptá: „Píšeš? Měla bys.“ A bála se toho okamžiku. „Ne, nepíšu.“ A nebo by bylo lepší: „Ne, a už taky psát nebudu, je konec. Jak můžu něco napsat? Když jsem jí slíbila, že napíšu něco o ní, jako o veselé, a ona si to už stejně nikdy nepřečte?!“ Nepřečte. Přesto, že o veselé mamince vážně psát začala, ještě když – když ji měla. Veselou i bolavou, rozesmátou nebo uplakanou, ale měla ji. A teď? Jak může psát?!

Bylo by to osvobozující gesto. Osvobozující od toho věčného zvládání. Ne! Nezvládá to. A bude se litovat. A to ji možná zase na chvíli povzbudí.

Jenže se nezeptal. Už několikrát na to myslel, cítila, jak ta otázka křičí, aby ji konečně vyslovil, ale on to neudělal.

A tak se ptala sama sebe. A odpovídala si. Pokaždé trochu jinak. A někdy se přistihla, že skoro nikdy neřekla pravdu. Protože něco – i když ne knihu – od té doby napsala. Ale v takových chvílích, kdy se potřebovala vyžít v sebetrestání, špatně zastíraném sebelítostí, si to odmítala připustit. Cítila se pohoršeně. Jak by mohla považovat smuteční řeč za literární počin. Pak tu ovšem byla ještě ta báseň o potratu. O tom druhém. Ten první zvládala lépe, to bylo na začátku maminčiny diagnózy, měla před sebou ještě měsíc života. O druhém napsala báseň. A pak si začala říkat, že se jí to možná jen zdálo. Bylo to tak brzo, druhá čárka nebyla stejně silná jako kontrolní... I kdyby se jí to zdálo, výsledek byl stejný - nebyla těhotná. „Nemyslete na to, čím víc si budete děťátko přát, tím spíš se to nepovede.“ A spousta dalších skvělých rad, fakt díky za ně! Na jednom blogu objevila článek s názvem „Co neříkat ženě, které se nedaří otěhotnět“ – a tahle rada tam byla mezi prvními: Nic. To je někdy vážně dobré. Jako třeba v situaci, když vám někdo umře...

Vybavil se jí okamžik, v němž si stěžovala přítelkyni, že má pocit, že je oceňovaná. Jako by měla na čele napsáno: „Pozůstala“ nebo „Sirotek“ a lidi se jí vyhýbali. Útrpně na ni pohlédli, ale rychle pospíchali pryč. Báli se, aby jí nemuseli něco říct. „To se neřekne, má milá, já to mám taky tak. Mají strach, aby ti neublížili. Někdy je prostě lepší mlčet.“

Na její slova si vzpomněla pár měsíců poté. U příbuzných, dva dny po Vánocích a půl roku po maminčině smrti. Bavili se zrovna o tom, kdo všechno je těhotný, a pak to přišlo. Možná snaha odlehčit situaci? „Kačenko, tatínek je ještě mladší, ne, vybavuju si ho z těch narozenin, kolik mu je?“ zeptala se tetička a vědoucně se usmála - „Padesát osm.“ „No, vidíš, tak to si někoho najde, to by byla škoda, aby zůstal sám, měl by si najít nějakou pani.“

Seděla a snažila se nezařvat. Nevyřvat na tu ženu všechnu bolest, o které ona neměla ani ponětí. Ačkoliv byla o pětadvacet let starší než Kateřina, měla matku! Ačkoliv byla v otcově věku, měla manžela. Snad právě to ji chránilo před pochopením. A usmívala se zcela nechápavě. Hloupost ji zachránila. Kateřina zacpala svou bolest jednohubkou. Neodpověděla. Napila se. Nezařvala. Kdy už proboha přestane být tak nemožně ohleduplná?! Kdy promluví?

A někdy si říkala, že ji ta slova už příliš tlačí. Vyžadují její pozornost. Provokují. Občas je slyší, valí se kolem ní, ale ona je jen sleduje. Nechytá. Nebo je přebíjí něčím jiným. Uspává je četbou. Přčetla spoustu knih, víc než kdy jindy. Četla denně. A četla dokonce i knihy, kterým by se jindy jen zasmála. Autoři neuměli

udržet napětí, neuměli popsat postavu jinak než špatně, pomáhali si bohatými příbuznými, ale jí to nevadilo. Hlavně když příběh dobře skončil a ona nemusela naslouchat hlasu své duše. A ona ji tedy opět nechala být. Kdy bude mít pocit, že už nastal správný čas? Ale která doba je dost dlouhá? Nebo ne moc krátká? Kdy bude správný čas všechna ta slova osvobodit? Kdy jim dovolí, aby osvobodila ji?

Teď! Protože jindy to nešlo a nepůjde. Vyběhla z koupelny. Nahá, protože oblékání zdržuje. Rychle zapnula počítač, to byl teprve čas pro oblékání...

PETR MUSÍLEK

K rovnováze

Ač každý touží po spojení
nosíme v sobě protiklad
Stálost je sen Čas všechno mění
a přesto mám tyto střety rád
Vždyť kdyby zápas živlů ustal
Zmizí i láskyplné sny
a nehybností ztuhlá ústa
už nedokáží promluvit
Jinak by byla pouhým snem

Povinnosti

V době kdy kolem květy vadnou
i slova musíš odložit
Nabírat vodu sáhnout na dno
stínu co chrání jejich třpyt

Alespoň hlt dát poezii
Bez studu v plášti zedraném
i ona musí přes poušť přejít

Dopis bez adresy

Posílám dopis adresu však neznám
Vždyť v čase proměn
kdo je vlastně s kým?
Přede mnou leží nekonečný seznam
stěží mu rozumím

Můj adresát je v čase neurčitý
totožný s tou co právě čte
z mých očí nevyřčené city
a především je člověkem

Snad jednou ve vzdálené chvíli
ji tento dopis osloví
i komety se přece setkávají
když minou dlouhé moře tmy

MALÝ

ŠTĚPÁNKA SAADOUNI

První, co si uvědomila, byla bolest. Při tom nárazu musela uhodit čelem o sklo. „Taky jsem si mohla zlomit vaz,“ napadlo ji.

Doktor měl velké brýle a pod nimi oči velké a kulaté jako chobotnice. Mával jí rukou před obličejem.

„Kolik prstů vidíte?“

Když odpověděla, že tři, tvářil se spokojeně.

„Je to jen otřes mozku, ale chvíli si u nás pro jistotu poležíte.“

Mladík v uniformě vypadal spíš jako zárodek policisty. Důležitě vytáhl bloček a novou propisovačku, kterou mezi řečí neustále cvakal. Viditelně to byl jeho první případ.

„Jak se vám to stalo?“

„To bych taky ráda věděla,“ odsekla. Cestou na Samotín jezdila z práce každý den. Znala ji jako svoje boty. V noci by tam tudy mohla jet poslepu. Cesta nebyla sice udržovaná, ale pro dvě auta široká až dost.

„Pamatujete si na něco?“ vyzvídal policejní zárodek. Jako všichni kluci, kteří se zbláznili do uniformy, čekal na svůj velký případ. Místo toho ho poslali zpovídat ženskou po havárce.

„Nevím, snad světlo... oslnilo mě to,“ vzdychla si. Hlava ji bolela jako střep. Přála si, aby už bylo po všem.

„No jasně, reflektory! Ten lump vás oslnil a vyjela jste ze silnice,“ vyhrkl bystře zárodek. „Však mu to spočítáme, nebojte se. Způsobí nehodu a vypaří se jak duch.“

„Zpěv, zdálo se mi, jako by někdo zpíval, zpěv beze slov,“ procedila mezi zuby. Teď už si moc přála, aby ten kluk odešel.

„Měla jste zapnuté rádio,“ uzavřel policista výslech a sklapl bloček.

Chtělo se jí strašně spát. Napadlo ji, co asi dělá Malý. Nemusí se bát, hajná se o něho postará. Jen si vyčítala, že mu zkazila jeho první prázdniny.

Když vstoupila do dveří, Malý v kuchyni nebyl. Slyšela ho v pokoji, něco si pro sebe broukal.

„Tak už vás pustili?“

Hajná si utírala ruce do zástěry. Měla je pořád červené a vlhké, bez ohledu na počasí. Vychovala tři děti a rychle zrála do důchodu. Na Malého se vůčihledně upnula. Tvrdila, že s ním znovu mládně.

„Jsem ráda, že jste přišla tak brzy. Musím letět domů vařit. Táta je teď v lese každý den až do tmy. Tenkrát v noci, co jste měla tu bouračku, přišla bouřka.“

Na Klášterce to vzalo celou stráž. Chlapi budou dřít na polomech snad až do podzimu.“

Celou dobu se Malý ani neukázal. Z pokoje vyšel až na zavolání. Vypadal, jako když tručuje. Byly to jeho první prázdniny. Přála si, aby se k ní rozběhl a stulil se jí v náručí do klubička.

„Je to už prvňák, dospívá,“ pomyslela si. „Jak kluci rostou, přestává je máma zajímat.“

Nakonec ho musela obejmout sama.

„Nebál ses tady, sám samička na Samotíně?“ zkoušela jeho odolnost jejich obvyklou říkankou.

„Nebyl jsem tady sám, byla tady se mnou přece teta,“ zavrňel s nosem zaboreným do jejího ramene.

Od té doby, co Petr zemřel a Malý pochopil, že se tatínek už nevrátí, začal vyhledávat samotu, kde prázdnotu zaplňoval sny a představami. Komunikoval s plyšovým medvědem, kterého později vystřídal samotinský skřítek. Snažila se jeho reakce chápat a podle přísloví, že všechno jednou přebolí, respektovat jeho málomluvnost a nenutit ho ke sdílnosti. Tu jí vynahrazoval dotykem. Ale najednou byla i tahle nitka pryč.

Umínila si, že když teď kvůli té havárii zůstane nějaký čas doma, Malému všechno vynahradí. K snídani se přišoural ve zmačkaném pyžámku s očima jako škvírky. Slyšela, jak se dlouho do noci převaloval, i jeho nesrozumitelné brumlání.

„Chceš lívance?“

Místo jednoho si naložil na talíř hned čtyři, všechny důkladně pomazal marmeládou.

„To všechno sníš?“ vyzvíдалa. Někdy jí dělalo potíže vnutit mu i jeden rohlík.

„Mám hlad,“ odpověděl sveřepě. S plným talířem se odšoural do pokojíčku a zabouchl za sebou dveře.

To nikdy nedělal. Napadlo ji, že by měla jít za ním a odvést ho zpátky ke stolu. „To, že žije teď bez otce, neznamená, že se nemusí slušně chovat,“ pomyslela si dotčeně. Ale zavřené dveře ji zastavily. Přitiskla na ně ucho a připadala si přitom sama sobě odporná.

„Proboha, mlaská jako čuně,“ pomyslela si s údivem.

Dveře zůstaly zavřené celé dopoledne. S obědem naložil stejně. Když se chystal zmizet i s večeří, zvedl se v ní vzdor.

„Nemyslíš si, že to přeháníš? Slušní lidé jedí u stolu!“

Zvedl k ní oči, tmavé a kulaté s dlouhými řasami, s vyčítavým pohledem, jako Petr, když se jí snažil přesvědčit, že on má pravdu a bohužel jen ona je ten, kdo nic nechápe.

„Jenže já chci být sám.“

„A proč?“ zkoušela vyzvídat. Cítila se trapně, jak žebróní o přízeň malého kluka. Jak si přeje stulit ho k sobě do náruče a šuškat mu do ouška: „Nechoď pryč, buď tady se mnou, budeme si hrát, jako dřív.“

„Protože chci,“ prohlásil důležitě a zavřel za sebou.

V noci slyšela, jak se za zdí převaluje a polohlasně mumlá. Přemýšlela, jak se mohli za pár dní tak odcizit. „Je nemocný,“ polekala se.

Dveře do dětského pokoje byly zavřené, navíc zamčené na klíč.

„Otevři,“ zaprosila polohlasem. Mumlání přestalo, ale nikdo neotvíral. „On nespí,“ pomyslela si vztekle, „milostpán nespí a dělá si ze mě blázny.“

„Otevři,“ poručila hlasitě, ochotna použít veškeré mateřské autority. Místo toho zaslechla jen cupot dětských nohou.

„Co tam vyvádíš, otevři, slyšíš!“

„Nejde to,“ zakňučel.

V té chvíli měla před očima černo. Vnímala jen, jak buší pěstí do zamčených dveří a křičí.

„Já ti kašlu na tvoje blbosti. Otevři dveře a hned!“

„Jdi pryč, prosím,“ opakoval znova.

Najednou si uvědomila, že Malý pláče. Do postele se vrátila poražená a cítila se trapně.

Na to, že bylo teprve dopoledne, byla kavárna až příliš hlučná. „Vždyť jsou prázdniny,“ uvědomila si a skoro litovala, že šla právě sem.

„Upnula ses na něj,“ vyplivla kamarádka do obláčku cigaretového kouře prostou a jednoduchou větu. Pro ni bylo vždycky všechno jasné a jednoduché, jako diagnóza podle učebnice. Občas jí skoro záviděla.

„Myslíš si, že nemůže mít vlastní svět, svoje soukromí, že musí existovat jen pro tebe.“

„Ale on se poslední dobou chová divně,“ špitla, cítíc přitom ještě teď trapnost celé noční scény. Tak ošklivě se dlouho necítila.

„Zamyká se, nechce se ani pomazlit.“

„Dospívá,“ vytasila kamarádka další argument. „Můj kluk se od určitého věku začal zamykat v koupelně. Když jsem mu chtěla umýt záda, skoro mi ukousl prst.“

„Ale on si povídá sám pro sebe, chová se divně.“

„Potřebuje tátu,“ smečovala kamarádka. „Nejspíš nemá ani žádné kamarády, kluky ve svém věku, musí se cítit strašně sám.“

V duchu dávala kamarádce za pravdu. Když Petr zemřel, rozhodla se, že bude žít jen pro Malého. Vychová ho sama. Měla by strach přivést mu cizího mužské-

ho. Co kdyby ho neměl rád, co kdyby mu ubližoval... Jenže Malý asi opravdu potřebuje někoho, s kým by mohl hrát fotbal, chytat ryby nebo cvrkat kuličky.

„Ale já se o něho bojím,“ vydechla tu dlouho nastřádanou úzkost. „Jako kdyby to ani nebyl on. Co když není normální?“

„Ani bych se nedivila,“ uchechtla se kamarádka.

Viditelně měla svůj vlastní svět a cizí problémy ji zajímaly stále méně. A to se jí chtěla svěřit i s tím, že ji od té nehody často bolí hlava, špatně spí, a když konečně usne, zdají se jí zmatené sny, zneklidňující vidiny bez začátku a konce.

„Copak se dá žít na té vaší samotě? Vždyť tam oba zvlčíte. Měla bys tu chalupu prodat a odstěhovat se někam do civilizace. Kluk potřebuje kamarády.“

„Ale Petr si tu chalupu přál,“ odsekla tiše, jako by předem věděla o zbytečnosti takového argumentu.

„Ale Petr je přece po smrti,“ vyfoukla kamarádka obláček kouře tak rychle, až se zakuckala. „Tohle je přece tvůj život. Když ten tvůj kluk nepřestane blbnout, vem ho k psychiatroví, já to zařídím.“

Hajnou viděla rozčilenou málokdy, ale dnešek vypadal na jeden z historických okamžiků. „Malý zmizel, od rána nevím, kde je,“ vybafla hned mezi dveřmi. S těma věčně červenýma rukama a vzteklým výrazem vypadala jako rozčilený krocán. „Já vám ráda pomůžu, zvlášť když jste na nemocenský a není vám dobře, ale tohle je moc, pojdte se podívat!“

Místnost připomínala spíš chlívek než dětský pokoj. Polštáře upatlané od marmelády, v koutě rozlitá polévka, koláče bláta na podlaze měly tvar dětských stop.

Hajná překvapeně vrtěla hlavou: „Tohle přece nikdy nedělal.“

Cítila, jak jí žaludkem vzhůru stoupá hořkost. Venku to zase vypadalo na bouřku. Dusno, těžko, vzduch nabitý elektřinou se ani nepohnul.

„Běžte domů, paní hajná, já to uklidím.“

„Máte pravdu, radši pudu, venku je strašně divnej vzduch. Jako by zase něco mělo přijít, jako to tornádo posledně. Ale tohle byste mu neměla trpět, ať si ten svinčík uklidí, přece mu nebudete dělat služku.“

Čtěla se pustit do úklidu, ale nešlo to. Místo toho se rozbrečela. „Je nemocnej,“ napadlo ji. V duchu si vybavila všechno, co slyšela o duševních poruchách. „Strašně se změnil, jako kdyby to ani nebyl on, stane se z něj zvířátko,“ vyděsila se. Ale vždyť pořád vypadal tak normálně. Snad je to jen opožděný šok z Petrovy smrti. Nikdy se s ní nevyrovnal. Kdyby si toho aspoň všimla dřív...

Venku se setmělo. Okno bylo dokořán, cítila, jak se venku najednou tak podivně chvěje vzduch.

Ani ho neslyšela přijít, ale najednou tu byl. „On snad přišel oknem,“ uvědomila si s leknutím. I když by ho jindy sevřela do náruče, musela se držet, aby se po něm nevrhla a nezačala ho fackovat. Protože si po Petrově smrti dala slib, že Malého nikdy neuhodí.

„Kdes byl?“ zeptala se a dala si přitom záležet, aby to znělo hodně studeně a tvrdě. Nezdálo se, že by si toho všiml.

„Na Klášterce,“ odpověděl klidně, jako by se nic nestalo.

„Zbláznil ses? Jsou tam polomy po bouřce. Mohlo by se ti něco stát! Jak jsi tam mohl jít sám?“

„Sám,“ opakoval Malý klidně jako ozvěna. Znělo to až drze, jako by se jí vysmíval.

To se už neovládla. „Já kašlu na ty tvoje nesmysly. Nikam nepůjdeš bez dovolení a ten svinčík vedle si uklidíš. Nebo ti nařežu, rozumíš!“

Neodpověděl, jen na ni upřel zorničky. Zorničky dítěte s převahou dospělého. Petrovy oči, které vždycky uměly říkat: jen si křič, stejně ničemu nerozumíš. Nato dveře dětského pokoje zaklaply a v zámku zarachotil klíč.

Venku byla tma jako o půlnoci. Vzduch divně vibroval. Taková bouřka snad ještě nebyla. Nad Klášterkou se blýskalo. Zatím ještě nebylo slyšet hrom, ale pohroma byla na spadnutí.

Říkala si, že by měla rozsvítit, že by si měla jít s Malým promluvit. Nebo zavolat na středisko, domluvit si návštěvu, doktor snad řekne, co dál.

Okenní tabulka drnčela. Asi už někde v dálce hřmí.

Dveře dětského pokoje se otevřely. Malý tam stál a díval se. Překvapilo ji, že byl oblečený a obutý.

„Ty někam jdeš?“ otázala se šeptem.

„Pryč, nemáš mě ráda, chceš, abych byl pořád sám.“

Ten dětsky nepřítomný pohled ji vyděsil.

„Mě tady necháš?“ vydechla se staženým hrdlem.

„Můžeš jít taky, když chceš, stejně bys tady beze mě umřela, pořád to říkáš.“

Mluvil k ní, ale přitom si byla jistá, že ji nevnímá. Vypadal, jako by spal, jako kdyby tady vůbec nebyl.

Někde v dálce divně hřmělo. Okenní tabulka drnčela. Nad Klášterkou se blýsklo. Malý se na to upřeně díval, vypadal, jako když na něco čeká. Bylo to zvláštní, vždycky se přece bouřky bál.

„Ty se mnou nepůjdeš?“

Ten kluk se vážně rozhodl, že se sebere a půjde ven do bouřky. Ale kam? V hlavě se ozvala prudká bolest, stejně jako tenkrát po havárii.

V dětském pokoji bouchlo okno. Uvědomila si, že ho nechala otevřené, když v pokoji uklízela.

Malý stál a upřeně se díval tázavýma Petrovýmá očima. Pak se otočil a zmizel v pokoji. Využila toho, že za sebou zapomněl zamknout, a rozběhla se za ním.

Malý stál u okna a díval se k obloze.

Divně hřmělo a zvuk hromu se přibližoval. Vtom bouchla dvířka u lednice, několikrát za sebou, pak čísi neviditelná ruka spustila rádio. Televize začala hrát. A pak přišel ZVUK. Ostrý zpěv rozkmitané struny beze slov, co nemá začátek ani konec.

Slyšela se, jak křičí hlasem, který nikdy nedoufala mít. To když za oknem rozkvetlo tisíc sluncí.

FILIP MIKUŠ

KOLESA

Neozubená kola
jichž tupost jak nůž ostrá je
valí se z lesa do lesa
a plocha roste Do ráje...
Tak sedě ploský pohled má
opršelá tvář bez rysů
a neúprosně zvalená
jak v kole štěstí předpisů
Součinně pílí kola
do vymýcení širého
Tak na zem vstoupí nebesa
Ráj – univerzum ničeho
Ráj – kde je méně za více
univerzálně zceneněno
Ráj kde je všechno – zejíce
Hle, provrtané koleno!

KLEPETA

S páskou přes klepeta
docela bez naděje
tahleta kreveta
v trogirské honobě je

Krunýř se nezachvěje
když duše odlétá
s páskou přes klepeta
docela bez naděje

Snad byla prokletá
od zlého čaroděje
že se teď z ledu směje
na svého gurmeta
s páskou přes klepeta
docela bez naděje

PODVAŽ SE!

Podvaž se a buď sám sebou!
K čemu je člověk bez kreditu?
V síti je lépe nežli v sítu
Pohoupá - tvou i jinou kýtu
Pan řezník právě zavěsil. Tu
podvaž se a buď sám sebou
Jenom sám sebou - bez soucitu

SMOLNÝ DEN

MILAN DUŠEK

Marie Jakubcová se probudila s pocitem, že se něco stane. Něco, co se jí nějakým způsobem dotkne, co jí nepochybně ublíží.

Strachem, jenž na ni v tu ranní chvíli padl jako tmavá, přilnavě neprodyšná deka, co člověku přistane na hlavě a nemůže se z ní vymotat, ať se snaží, jak chce, se jí udělalo špatně.

Zhluboka nadechovala, ale žaludek jako by se jí zvedal až do krku.

Trvalo dlouhé minuty, než se zbavila prvního návalu, ale i pak to zůstalo kdesi v podvědomí.

Ne, že by se jí to stalo poprvé.

Trpěla náhlými přívaly deprese ještě téměř půl roku po odchodu prvního manžela. Z pro ni nepochopitelných důvodů začal pít a ruku v ruce s tím přišla i jeho agresivita vůči její osobě. A den po dni narůstala, aniž by třeba jen tušila příčinu.

Až jí jednou zbil tak, že skončila v nemocnici se třemi nalomenými žebry, četnými hematomy po celém těle, s nervovým šokem.

Nedokázala si srovnat v hlavě, co se to vlastně stalo a proč se to stalo.

Když se po několika dnech vrátila domů, manžela tam nezastihla. Na první pohled se v domku nic nezměnilo. V kuchyni plný dřez použitého nádobí, prázdná lednička, v koupelně špinavá vana a plný koš použitého prádla pod umyvadlem.

Čekala do noci, ale manžel se neobjevil. Po ránu zazvonil policista, proč manžel nepřišel na předvolání. Od něho se dozvěděla, že napadl několik lidí a ti na něj podali trestní oznámení. Čekala zbytek dne, v noci ji vyburcovalo každé šustnutí.

Příští den chtěla v Penny zaplatit nákup kartou, ale pokladní ji zaskočila tvrzením, že byla platba odmítnuta. Zastavila se ve spořitelně a zjistila, že manžel vybral celé spořičiro. Do výplaty na poště si musela vypůjčit.

Prísloví, že čas zhojí rány, zafungovalo i v jejím případě. Trvalo to sice déle, ale vyrovnala se s tím, dokonce si našla přítele. S Václavem Jakubcem se znala už déle ze zaměstnání, často ji napadlo, proč její manžel není jako on. Před dvěma lety mu zemřela manželka a netajil, že už nechce být sám. Splňoval její představy a tak se dali dohromady, svatbu měli v době, kdy měl mít syn volno, ale zatelefonoval, že mu do toho bohužel přišlo něco důležitého, co nestrpí odkladu, a ještě nějaký ten den se tam zdrží. Jestli jí v tu dobu něco rozladilo, tak že nepřijel.

Náladu jí poněkud vylepšilo počasí. Dopoledne bylo jasné, oknem z obývacího pokoje viděla slunce nad kopci za městem, vypadalo to na hezký den.

Jenomže Marie měla před sebou návštěvu nemocnice, kde si Jakubce nechali, že provedou jakési testy, které si pár dní vyžádají jeho přítomnost. Doufala, že všechna vyšetření dopadla dobře a manžel se jí vrátí brzy domů.

Ještě nic nevěděl, snad prý v pondělí při velké vizitě. V pokoji bylo šest lůžek, mimo spolupacientů i návštěvy, vyšli do parku před pavilonem, chvíli se procházeli, pak usedli na lavičku. Postřehla na Jakubcovi únavu, ale své znepokojení se snažila zapašit hovorem. Ne, o své depresi po probuzení mu neřekla, mluvila o tom, co se v době jeho nepřítomnosti seběhlo na poště, pak o Pavlovi, který zavolal, že je v pořádku, práce s koňmi ho baví a začíná vydělávat. Vlastně o synovi nechtěla hovořit, Jakubec se zeptal.

Když opustila nemocnici, po obzoru pluly roztrhané mraky, ale paprskům slunce se zatím dařilo, prorážet si mezi nimi cestu.

Zastavila se u spolupracovnice Jiřiny. Probraly spolu drby z pošty, kde byly zaměstnané, pak i Jakubcovy zdravotní problémy, ráda si vyslechla, že pokud by to bylo skutečně vážné, už by ji doktoři jistě informovali. Jiřina se vyptávala i na Pavla. Během pobytu u ní dorazila do města bouřka. Nejdříve blesky třískaly do vrcholů blízkých kopců, poté se soustředily na město. Shůry se spustil prudký déšť, voda se valila ulicemi, kanály ji nestačily pohlcovat.

Když se to utišilo, řekla, že raději půjde, co kdyby se bouřka vrátila.

„Tak zítra,“ rozloučila se, seběhla do přízemí panelového domu. Ulice byly ještě mokré, oblohu zakrývaly tmavé mraky, v nichž jako by dosud doznivaly elektrické výboje. V rozporu s tím, že vrcholilo léto, se ochladilo a navíc se předčasně šerilo.

Marie byla oblečená jen lehce a tak přidala do kroku. Naštěstí neměla daleko.

Po nábřeží řeky minula most do centra, prošla ulicí obklopenou řadovými domky, jejich stál ve stráni, proti památné kapliče obrostlé letitými lipami, na její úrovni odbočovala mezi tújky, zakrývajícími dvorek.

Ve chvíli, kdy odemkla, zaznamenala za sebou nějaký zvuk, který tam evidentně nepatřil. Než stačila pootočit hlavu, někdo k ní odzadu přiskočil a silným, neuralým stiskem paže přes její hrud' si ji přitáhl ke svému tělu. Hrubá síla toho za ní ji doslova paralyzovala, nemohla popadnout dech.

mlčky ji vtlačil do haly, bezohledně přirazil ke stěně. Chystala se vykřiknout, ale pusou jí zakryla velká dlaň. Ucpala jí i nos a znemožnila dýchání, Marie se začala dusit. Muž před ní měl přes hlavu tmavou kuklu s otvory pro oči a ústa.

„Teď mě poslouchej, ženská!“ zavrčel. „Jestli nebudeš hodná, zakroutím ti krkem!“

Nemohla si dělat iluze, že by to byl žert, a ani ji nenapadlo, že by se pokusila proti němu něco podniknout.

Konečně dlaň opustila její ústa a mohla hltavě nadechnout. Do pachu jeho potu se mísila slabší vůně vody po holení.

„Neubližujte mi,“ vychraptěla. Bylo jí jasné, že znásilnění není to nejhorší, co by ji mohlo potkat.

„Záleží na tobě, jak budeš spolupracovat.“

„V čem? Co vlastně po mně chcete?“

„Kde je tvůj kluk?!“

„Manžel má doma zbraň...“ Vůbec netušila, proč tohle vyslovila. Když to bylo venku, zalekla se, že to bude považovat za výhrůžku.

Maskovaný chlap se zachechtal.

„Nedělej ze mě vola, ženská. Od rána tě mám v merku... Legrácky vynech a spust! Něco jsem se tě ptal...“

„Nemám tušení, kde je syn. Někde si shání práci. Ještě se neozval,“ soukala ze sebe a překotně přemítala, jaký může mít důvod k zájmu o Pavla. „Proč ho hledáte?“ přinutila se k otázce.

„Moje věc a tvoje nejmenší starost!“

„Kdyby zavolal, můžu mu říct, že jste ho sháněl, když mi povíte jméno...“

„Myslíš si, že seš chytrá? Že ti naletím na takovej blábol?“

„Ale já...“

„Už toho mám dost!“ zasyčel a rozmáchl se pravačkou. Udeřil jí do tváře. Bolest ji oslepila, vyhrkly jí slzy.

„Opravdu to nevím,“ zkusila to znovu.

„Ale víš. Nesnaž se mně namlouvat, že se ti mazánek nepochlubil, kam se zašil.“

Když mlčela, dostala další ránu, cítila, jak jí z rozbitého rtu vytryskla krev. Navíc jí stiskl krk a přiškrtil. Zachrčela. Myslela, že jsou to poslední vteřiny jejího života. Rozbolela se jí hlava.

„Tak mluv, ženská, nebo se vážně naseru, a předvedu ti svůj rejstřík mučení. Při něm vykecáš i co nevíš.“

„Dělá v lese. S párem koní,“ protlačila obolavěným hrdlem.

„Kde?!“ sykl a sevřel jí rameno, jako by jí chtěl rozdrtit kloub. Bolest jí vystřelila do těla, způsobila další příval slz.

„Někde u Červené. Přesně to nevím. Věřte mi.“ Cítila, jak jí kloužou slzy po tvářích.

„Jestli ho nenajdu, vrátím se a pak poznáš, jak umím být zlý.“ Strčil do ní. Ztratila rovnováhu, nezabránila pádu. Hlavou se udeřila do dlaždic, setmělo se jí před očima.

Když se probrala, chvíli jí trvalo, než si vybavila, co se jí přihodilo. Připadalo jí to jako děsivý sen. Měla pocit, že snad nemá na těle místo, kde by necítila bolest. Vzepřela se pažemi, zvedla třešticí hlavu. Posadila se, zkusila pohnout jednou, pak i druhou nohou. Reagovaly.

Mohla jsem dopadnout i hůř! napadlo ji.

Venku se znovu rozpršelo.

Zvedla se, narovnal se v zádech, ale měla vratké nohy. Změnou polohy se jí zamotala hlava, musela se přidržet stěny. S její pomocí se došourala do koupelny.

Přidržovala se umyvadla a zadívala se do zrcadla. Její vzezření ji vyděsilo. Vlasy měla zčuchané a slepené, nejspíš krví z nějaké rány na hlavě. Na levé lícni kosti

měla nafialovělou modřinu, oko podlité krví, natržený ret, když se ho dotkla, zasténala, přestože to učinila opatrně.

Vklopýtala do obývacího pokoje, klesla na pohovku, schoulila se k opěradlu. Chvilí jí stačilo, že přežila, ale postupně se dostavil pocit, že by to tomu surovci nemělo jen tak projít. K tomu přispělo, když si vzpomněla, na co se jí vyptával. Chvilí přemítala, co s ním může mít společného její syn. Nabízelo se jí toho hodně, ale ničemu nemohla uvěřit. Nakonec zůstala myšlenka, že Pavlovi nejspíš hrozí nebezpečí.

Ještě pár minut váhala, pak se sháněla po mobilu. Našla ho v kabelce na podlaze v hale, kde ji upustila, když s ní ten zakuklenec smýkl dovnitř. Přístroj byl našťastí v pořádku. Nejdříve zavřela domovní dveře, zamkla a zajistila je závorou. Potlačila myšlenku, že by měla zavolat na 158. Aktivovala číslo, které jí před čtrnácti dny dal její syn.

Epizoda z delšího rukopisu

JIŘÍ FALTUS

KDESI

A kde byl les?
Zeptáme se jednou
Jak vypadá smrk
jak dub a borovice?
Všechno je pryč
kdesi za obzorem
za čarou zámezí
A co je strom?
A co je les?
Zeptají se už brzy
děti našich dětí
A k čemu tenkrát
v tom čase hojnosti
sloužily lidem
pařezy

KAM?

Tři pruhy tam
tři nazpátek
Přemíláme
jednoduše a svatě
úvahy vrchovaté
Cesta utíká
Z bobříka mlčení
k posunkům vět
Míjíme se
tři pruhy tam
a žádný zpět

JIŘÍ FALTUS, MUŽ, JEMUŽ POEZIE NENÍ POPELKOU

(aneb CHODEC NA DLOUHÉ CESTĚ)



V autobusové čekárně kdesi na konci světa kdysi někdo napsal: „Zavřete okna, táhne nám na pětasedmdesátku!“ Od toho dne urazil čas mnohou krušnou i laskavou míli a pětasedmdesátky se v plné tvůrčí síle dožil básník, aforista i kreslíř Jiří Faltus, jemuž se poezie stala krásným celoživotním údělem, svízelnou stezkou, po které kráčí s obdivuhodnou vytrvalostí a houževnatostí dlouhých šedesát roků. Nelze pominout, že věnuje trvalou pozornost poezii pro dětské čtenáře. Nad jeho inspirativními verši září jako drobná souhvězdí vtípné, účelně strohé aforismy, které potvrzují, že můžeme přecíst mnoho moudrých knih, ale k vlastní moudrosti se musíme prožít. Suverénní je Jiří Faltus také jako kreslíř. Zdánlivě nekomplikované úsměvné kresby se vyznačují originální nápaditostí, jsou lodičkami, plující na hodně hluboké vodě. Potvrzuje starou pravdu, že dobrý vtíp udělá pro lidstvo víc, než řada slavnostních projevů. Okázalost je Jiřímu Faltusovi zcela cizí. Veškerá jeho tvorba je taková, jako on sám. Uvážlivý, přímý, charakterní, obětavý, nesmírně skromný. Přejeme mu ještě dlouhá léta, ba i podzimy a zimy, v nichž se bude nadále ubírat svou trnitou tvůrčí cestou k dalším pozoruhodným básnickým pobřežím.

František Uher

SLADKÁ LÉTA POŽITKÁŘE

JULIE MILETÍNOVÁ

„Zase vystrčili Karase, takže budou padat přinejlepším trakaře,“ ohlásila má žena rozverně od televizoru, kde právě běžela předpověď počasí. „By mě zajímalo, jakou katastrofu si na nás protentokrát vymyslel.“

„Povodně? Zemětřesení? Zvýšené infarktové nebezpečí?“ pokoušel jsem se zavtipkovat v duchu starého, otrepaného humoru, co našemu bezdětnému manželství sloužil bezmála třicet let.

Žádná odezva.

I po těch třiceti letech, co jsem rezignoval téměř na všechno, jsem stále ještě s hrůzou musel konstatovat, že život ztratil šťávu, jakési další podněty, psycholog by řekl-motivaci.

Sympatického hlasatele vystřídal ukázka amerického filmového bláta.

„Vidíš je?“ zahlaholila opět od přístroje, na který byla vinou krátkozrakosti doslova přilepená. „Američany jako. Léta jsme jim to žrali, když jsme byli mladý

a pitomý. Utíkali jsme tam... odněkud.“ A ukázala rukou někam směrem k Dejvicím, ale zřejmě tím myslela vliv socialistického Ruska.

Artritida, řídnoucí vlasy, stařecká nedůtklivost, a přitom do důchodu daleko, napadlo mě všechno, čím se má mysl dosud nedotčená televizní komerci zaobírala. A perspektiva? Budeme se sotva ploužit a každé dopoledne rabovat Kauflandy a Lidly, mladí nás budou nazývat fosiliemi a my? My budem nakonec závidět i dinosaurům, našim vrstevníkum!

Stáří nám šlape na paty a mládí uplynulo kdesi v dáli, smutně a nenávratně.

„Chceš čaj, Rudolfe?“ zeptá se za chvíli. Co je výhodou tohoto stereotypu? Že člověka nic nepřekvapí. Každý den stejně. Už třicet let.

„Ano, Danulko, mátový,“ odpovím jí. V případě, že budu mít dobrý den, obměním odpověď variací: „Ano, Danulko, lipový,“ případně: „Ano, Danulko, ovocný.“ Ona se pak spokojeně usměje, zapne rychlovarnou konvici, očima pohladí pavučiny na stropě, spočítá, jestli žádná nechybí, a poté pronese: „Myslím, že bys je měl vyluxovat, Rudíku.“ Dobře vím, jak doufá, že to nikdy neudělám.

Člověk by si měl začít vážit každého dne, kdy ještě totálně nezmagořil. A vůbec, kdo říká, že tu budeme oxidovat dlouho? Biochemie?

Až budu jezdit zdarma prostředky městské hromadné dopravy, mávat svou zmrzačenkou před nosem revizorům a tvářit se, že jako „dvacítká už mě dávno minula, holenci“, pak možná začnu pátrat po tom, koho litovat a koho označit za viníka, jako kdysi dávno ve Versailles. A věřím tomu, že dodnes ten systém nenašli...

Stáří prý začíná tím, že se přestáváte rozčilovat nad narážkami na svůj vek, naopak informace typu „vypadá na tři sta, ale bude mu i víc,“ berete jako znouzectnosti kompliment. Asi to je součástí koloběhu životů, anebo... prostě se jen neustále honíme za výmluvami.

„Chceš čaj, Rudolfe?“

„Ano, Danulko, lipový.“

Zapne rychlovarnou konvici, usměje se na pavouky a vypne americkou kriminálku. Tak jako vždy. Tak jak to umí jen má hodná žena a neustale se ve spirálách vracející čas.

Dnes mám vážně skvělý den.

ALENA KORDÍKOVÁ

Variace na starokorejský motiv

Čáp sněhobílý vzlétá nad hory Čongansan.
Přímo v ohnisku léta z duše sníh vytrásám.
Vláskem smočeným v tuši při Luně píšu sloku
na lotosovou kůži tvých vlnících boků.
Ach, milý můj, znám touhu zblízka.
Po žízni tvé má číš si stýská.

Panenská jablíčka

Oblaka táhnou spolu s hejny ptáků
Sad zeleně šumí svou píseň
Vítr obrací sukně vlčích máků
Jablíčka studem rdí se

Dialog

Nikdo z těch dvou se nezeptal
a přece si odpovídali.
Tma lnula k tělu jak zmoklý šat.
Takový to byl ponor,
že kámen padající ozvěnou
rozezněl vše po léta zkamenělé.
(Ale oni se neptali.)
Čím hlouběji se propadali
o to víc očím odlehčili.
Obrazy byly jasnější –
(a tedy nehmotnější)
a dlaně zvroucnělé laskaly svaly života.

Noc už se na bok pokládala.
Ještěrcí strnulost zevnitř živily pohyby
až k pláči upřímné.

ZROD PŘEDSTAVY

JAN DVOŘÁK

Tím, že dostaneme jméno, jsme málo platné zařazeni. A to proti naší vůli. Přesněji – bez našeho souhlasu. Někdo rozhodl za nás podle vlastních kritérií. Mohla tu hrát roli úcta k příbuzenské návaznosti, záliba, náhoda, msta, tisíce nejrůznějších variant.

Probudil se vyčerpaný, zpocení, až zmrtvělý. A také zoufalý.

Ten sen! Ten zvláštní znepokojivý sen.

Bloudil v něm rozlehlou budovou s neuvěřitelným množstvím různých dveří, něco ho nutilo zaklepat na každé z nich, ač nevěděl, co uvnitř pohledává. Docela v přízemí začalo jeho bloudění a pak pokračovalo místnost po místnosti. Všude se otevřelo stejným úvodem, ať byl prostor uspořádán jakkoli a obýván kýmkoli. Obsahoval otázku po jeho jméně.

Představte se, vyzývali ho.

Rád i nerad by tak učinil, strašně však bylo, že nevěděl, co odpovědět.

V myslí mu připlouvalo jméno po jméně, on však neměl poněť, které by měl vyslovit a naplno se k němu přihlásit. Naopak mu připadalo, že v každém dalším a novém prostoru se stává někým jiným – a tomu se přizpůsobuje i jméno. Mohl se prostě jmenovat jakkoli. Nešlo lpět jen na jednom jediném označení.

Vlastně, příznával si to s údivem, nedovede říct, jak se jmenuje. To ho vyděsilo i znepokojilo, neboť sen trval i po probuzení a nutil ho, aby se otáčel hodně daleko zpátky ve svém životě.

Dívejme se na sotva narozeného človíčka, nad jehož kolébkou se rozhoří první rodičovský lýtý spor. Maminka trvá na tom, aby zrozenec nesl jméno jejího milovaného tatínka Benedikt. Benedikt byl jejím vzorem, skoro idealizovaným mužem, které dnes známe pouze z rytířských románů. Jenomže považme Benedikt. Sám rytíř nevěděl, kde k tomu titulu přišel, ostatně v dynastii se nevyskytoval, byl použit nejspíš proto, že jeho rodiče vyřešili obdobný spor o jméno šalamounsky a sáhli po takovém, které v kalendáři přišlo právě na den porodu. Tak tedy víceméně náhodou nesl nový Jánský křestní Benedikt a nikdy si na něj nepostěžoval. Ostatně každé jméno se zhodnotí teprve našimi činy, tvrdil vždycky moudrý pán, který na co v životě sáhl, učinil dobře. Dost důvodů na zeťovu žárlivost. Ten však nebrblal přímo, při svých potyčkách s tchánem se opíral o zdánlivě racionální argumenty. Jako tehdy, když povídal, že obě naše jména se musejí snášet, Benedikta s Jánským si dejme tomu ještě lze představit, ale s Posypaným, kterým je on, sotva. Benedikt a Posypaný, kolik obměn a lákavých složenin ho už od počátku bude čekat. Vždyť východiskem je hned úvodní Posypaný Benedikt. Všichni samozřejmě věděli, že uvedený důvod působí věrohodně, ale není hlavní. Ostatně ve spojení s Posypaným vypadala všechna jména trochu karikaturně, včetně

jeho Václava. Posypaný Václav. Navíc kdekdo věděl, že k němu přišel podobně strastiplnou poutí. Podobnou? Stejnou. I jeho mamina milovala svého tatínka Václava, podle ní vzácného muže, který jí nenásilnou formou dovedl vštípit zásady, na nichž vystavěla celý svůj život. Nedokázala ho vidět pod drobnohledem, který by vyjevil desítky problematických rysů, skládajících rozporuplnou povahu cholerického pána, oděného nejčastěji v symbolicky upnutých oblecích, jež dovedně maskovaly nedostatky jeho nahého těla. Jenomže on neměl to štěstí, aby ho někdo zachránil, všichni naopak obdivovali lásku dceřinu, na kterou potomek doplatil a stal se Václavem, s jednou zdobnělinkou horší než druhou. Vašíkem, Venouškem, Václavíčkem, Vénou atakdale. Útěchou nebyla ani národní symbolika toho jména, překonávající všechny Benedikty. Tatínek Václav měl smůlu, že nikdy neskrýval své opovržení nad určeným jménem, na což reagovali zlolajníci z jeho okolí a spojili jeho oslovení bezmála s tónem nadávky. Ty Vašku pokřikovali na něj, což znamenalo: Ty moulo.

Tatínkovo „neštěstí“ mělo ovšem pro syna výhodu, neboť nechtěl, aby prošel stejným trápením. Z pietních navazujících důvodů ho samozřejmě ani nenapadlo, že by z něj udělal dalšího Václava. Tím razantněji však odmítl mít z něj idealizovaného Benedikta – ten mu bohatě stačil v jedné rodinné podobě. Volba jména se tak z krásné události změnila v strašný a zdoluhavý souboj. Tatínek Václav do něj odmítl zapojit kohokoli dalšího, maminka se marně pokoušela zneužít vlivu nejbližších, samozřejmě především seniora Benedikta. Když pochopila, že nespěje, nahradila radost matčinu téměř rezignací a vzdorem. Když ne Benedikt, tak tedy válka jmen. Vzali si k ruce jednak všelijaké kalendáře, jednak telefonní seznamy a snaživě je procházeli kolonku po kolonce. To bohatství! Ty neuvěřitelné zástupy Lubomírů, Jaromírů, Radomírů, Radoslavů, Prokopů, Petrů a Pavlů, Jiřích a Janů, Karlů a Mojmírů, Viktorů, Ignáců i Patriků, Oskarů. Bernardů, Jáchymů a Gustavů a Robertů a Danielů a a a... Pokřikovali na sebe nové a další oslovení. Nositelé se jim rozrůstali před očima. Vidíš, jsme v úzkých, říkaly maminčiny oči. Při tak odpovědné volbě nemůže rozhodovat náhoda. Je třeba vyjít od pevného bodu. Ale co je tím pevným bodem, myslel si otec. Spolu se jmény počali myslet i na plejádu jejich nositelů. Nikdo nezůstával osamocen. Byl to značně zdoluhavý proces, který způsobil, že natrvalo poznamenal jejich vzájemný vztah. Jako by si napříště zvykli místo sjednocování stanovisek být neustále v opozici. Jisté je, že syn nebyl pokřtěn Benediktem, Václavem, ale ani jménem nikoho z příbuzných či oblíbených. Navzdory odporu úřadů a expertů prosadili pro nově zrozeného trojpísmenné jméno Neo. Přišli s ním jakoby společně, když vylučovací metodou odvrhli všechny možnosti z té neuvěřitelně pestré nabídky. Ne, ne, ne – reagovali souhlasně po vyslovení každého jména. Odtud již vedla pouze cesta k přímočarému ne ve spojení s o, které ho pasovalo – dle jejich mínění – zároveň k vyjádření naprosté novosti. Také začátku od nuly. Kostrbatá konstrukce vyděsila

všechny zainteresované. Jedni se smáli a tvrdili, že opravdu uhodili hřebíček na hlavičku, když vysmívanou volbu spojení takhle vyřešili. Neo Posypaný – to zní. Druzí a další to chápali jako odvrát od jakýchkoli tradic – od těch rodinných až k národním. Štouralové zase jako naplnění touhy po nezvyklosti a efektu a sám křtěnec, zalívaný v kostele vodou, řval hlasem dětí všech jmen...

Vida jaká anabáze předcházela úplně živému snu, v němž Neo Posypaný nepřestával bloudit v jednotlivých místnostech a marně si vzpomínat na své jméno. Kroky po různě znějících podlahách připomínaly čas mezi usnutím a probuzením a on nevěděl, v jakém stadiu se vždy nalézá. Toužil po jakési uvolňující nepřetržitosti, ale tu mu přinášela pouze nevědomost. Prosim, vaše jméno, žádali nebo křikem vyžadovali hrdí vlastníci nejrůznějších označení v přesvědčení, že mají co do činění se zvláštním jedincem, který se je snaží oklamat předstíranou nevědomostí. A tak se dveře po dveřích započala vytvářet strašlivá hradba, za níž nemohl vstoupit dřív, než zareaguje podle přání tazatelů. Zvláštní, že?! Ocitl se zase jakoby na úplném začátku, rozeřvaný a zmítající se v podělaných plenách, pokoušející se přerušit obřad přidělení jména, s nímž neměl nic společného – a které se přesto mělo stát jeho osudem. Jméno. Jméno. Jméno. Dobrodějové rodičové. No tak – vybavte si všechno tím, že vyjdete od maminky a tatínka.

A tak čím hlouběji se nořil do útrob neviditelné budovy, tím víc se rozpadal jako jedinec, štěpil se, jakkoli to zní nesmyslně, na různé osoby, přijímal a vzápětí odhazoval jejich jména. Stával se tím, kým chtěli, aby v životní epizodě právě byl. Tohle handrkování, přehazování a strkání s sebou neslo bezpočet variant – a on s každou lapal po osvěžujících závanech čerstvého vzduchu.

UVědomil si, že se asi z toho labyrintu nedostane, že utone v spleti chodbiček, zákoutí, oken, opěradel židlí, rozsvícených i zhasnutých lamp. Měl se přiznat? Měl? Ale uvěřili by, že se k nim vedral Neo?

Pan profesor Kunc se ho odvážil zeptat, kdo přivedl rodiče k jménu Noe, čímž ho povýšil na majitele archy se jmény zvířat, ale on odmítl koráb spásy a ztotožnil se s rodiči.

Žádný Noe – ale Neo.

Takhle křičel, když se konečně naplno probudil, jenomže to už bylo pozdě. Ocitl se totiž v nejvyšším patře budovy – a dole ho už nikdo neslyšel.

Pro předcházející poschodí zůstal pánem, který se odmítl jakkoli jmenovat, a celý tento zvrat myšlení zastřel tím, že bděl i snil zároveň. A to bývá strašně náročné...

Onehdy jsem viděl ve vznosném chrámu srdceryvnou scénu. Mírně opilý pan farář zapomněl jméno, kterým má pokřtít rozeřvané mrně, ne a ne si vzpomenout, proto protahoval každé slovo tak válivě, až věty přecházely do zpěvu. Získával tím čas a údiv jedněch, rozladění druhých, opravdovou zlost třetích. Kněz měl zvucný

hlas, dítě rovněž, když se spojily, kostelem plynul zvláštní chorál, složený z počáteční a záchranné melodie. Poslouchal jsem se zatajeným dechem. Chlapeček pochopitelně bezejmencem nezůstal. Hrdý otec, ve škole přežívající z náповědy, vykřikl jméno svého následníka. Tím se vše urovnalo. A píseň ustala.

Navždy.

JANA WIENEROVÁ

Před zimou

V těch dnech padalo
zlato světlo i rudá jablka
Právě tehdy dostala jsem darem
jen jedno jediné
– Vezmi a jez
to vrací do ráje! –

V těch dnech stály tu stromy
jak svědkové co se nelekají
mlhy či požáru
a mají přichystanou naději
a svědčí o budoucím jaru

Jen zima posud před námi

ALIBI NA PŘÍŠTÍ NOC

LUKÁŠ VAVREČKA

Břečťan dosud nepozorovaně stoupal po nažloutlých zdech. Na rozdíl od jeho přítomnosti onen kradmý pohyb očím kolemjdoucích unikal. Odehrával se v jiném čase.

Stejně tak já jsem našlapoval zvolna, i když poněkud nejistě. Neměl jsem proč spěchat. Nespěchal jsem.

Vinárna v podloubí již utichla. Dvorky ukryté za několikerými zdmi osaměly a jejich prostory naplnil sladký pach kvetoucího bezu.

Na pomezí ulice a obývaných soukromí se rýsovaly stíny listoví.

Spletité cesty brečťanu vedly nad oblouky podchodů, vedly k oprýskaným okenicím, vedly celou ulicí a opisovaly její tvar.

V jedné z nejpůvodnějších částí Města, nedaleko náměstí, ulice tvořily pouze jakési průrvy mezi domy. Okna byla světlá, jejichž záře dopadala na kamenné dláždění jen poskromnu. Ovšem byla také zrcadly namířenými do příbytků, aby umocnila pocit prostoru. Světy ulic a světy pokojů byly dokonale odděleny.

Pitoreskní Město.

Již kolikátý rok na mne hrálo tu samou komedii. Už dávno přestala být k smíchu. Štěpila se a rozpadala úplně sama.

Prý v tomhle Městě jednou zabili i pierota. Přesněji herce, který se za něj vydával, ovšem zabili ho v kostýmu. Podřízli ho jako prase. Ošklivý příběh. Ačkoliv, kdo dneska může s jistotou tvrdit, že ví, jak tomu tenkrát bylo. Veronika vypráví spoustu příběhů, jen málu z nich se dá skutečně uvěřit. Město vypráví spoustu příběhů, pouze některé zůstávají.

Jen o Tereze mi toho zatím neřekla dost, abych byl schopný jí porozumět a později si ji snad i získat.

Naštěstí pro mne se Tereza poslední měsíce měnila v holku, kterou bych konečně mohl mít jen pro sebe. Alespoň po dnešním odpoledni jsem si dával větší naději.

Když ji Patrik opustil, poprvé za ty dva roky, co jsme spolu strávili, jsem cítil převahu. Nad ním, nad kterýmkoliv. Samozřejmě jsem si během posledních let na vysoké nacházel různé známosti, ovšem vždy jen takové, aby se snadno daly ukončit v případě, že by mi Tereza dala šanci.

A nyní jsem tu šanci skutečně pocítil. Dala mi ji. Darovala. Šla se za mnou vypovídat a já na ni byl hodný. Stal jsem se protikladem k tomu navoněnému parchantovi, jak mu začala přezdívat. Byl jsem ve výhodě. A ona poprvé nebyla s někým jiným.

Vracel jsem se za ní a okna byla zapnutá nebo vypnutá. Každopádně byla slepá. Nic víc, nic méně.

Vracet se za dívkou je akt, je to sentimentální gesto, které je stejně silné jako zoufalé, ale já měl ještě stále potřebu s ní mluvit. Dnes. Jen dvě hodiny uplynuly od chvíle, kdy jsme se na náměstí rozloučili. Spěchala za Veronikou, bylo devět hodin. Spěchala, poprvé svá, a těšila se, protože se dohodly. Nyní se za jejími okny svítí.

Vrátila se. Bude sama.

Její spolubydlící Klára oslavuje poslední úspěšně složenou zkoušku letního semestru. Značný důvod, proč opustit noru, v níž se schovávala po celé zkouškové období. Zamlklá Klára. Konečně vyjde napospas.

Klára a její intimita. Pokoj a jeho Klára. Dvojice přitažlivá i odpudivá zároveň. Celá ta její leklá tvář byla vlastně docela pěkná. Byla však uzavřená a čert aby ji otevíral.



Břečtan a jeho kradmý pohyb.

Mé nohy. Mé boty přede dveřmi v přízemí. Hlavní vchod se nezamyká. Alespoň ne do půlnoci.

Můj vlastní dech se mísil s vlhkým dechem domu.

Nebyl jsem na ulici, nebyl jsem v pokoji. Postával jsem na pomezí. Váhal jsem a stoupal a váhal a všechno bylo přímočaré. Vyjma kamenné schodiště.

Cesty do vyšších pater vedou výhradně po schodišti. Přitom zdaleka ne každé stoupání vás přivádí o poschodí výše. Schodiště je zrádné. Schodiště se obtácí.



Na chodbě se nesvítil. Za dveřmi však ano.

Podlouhlou skulinou z pokoje odchází soukromí.

Světlo zůstává.

Jako bych v dlani těžkal říční kámen, několikrát zaklepu a mimoděk otevírám.

Zbytky soukromí vyprchají do šera. Dívčí vůně odtéká a vsakuje se, lepší se mi na podrážky. Kůže, parfém a něco navíc, co zatím nejsem schopen rozeznat. Všechno to cítím a jsem jako malátný.

Pronikám a uzavírám průnik. Volám zprvu nesměle, později nahlas, ale slyším jen tikot hodin na zdi a svou nezkrývanou bázeň.

Poklekám a tisknu její ruku, ale Klára leží nehnutě. Ticho. Hodiny se nezastaví. Klára se nepohne. Nad ní já, nalevo převrácená židle a stůl s květinami ve váze. Klára leží na zemi, jako kdyby spala. Mlčí. Hledí na mé podrážky, které přinášejí zpět, co z ní uteklo na chodbu.

Svírá Kláře zápěstí, ona svírá levou pěst. Mluvím na ni, otrásám jí a dotýkám se jejího krku tak zhurta, jak bych se nedotýkal ani Terezy. Kláře už to nevadí.

Je to uzavřené.

Přestávám být nad člověkem. Přestávám být nad věcí. Zase trčím někde mezi, protože mě nepozvala a tohle všechno okolo přestal být její pokoj, když si lehla na koberec. Prochladla a znehybněla.

Koberec je vzorovaný, starý a především pošlapaný. Stůl je dubový, váza keramická, květiny umělé. Závěsy ztěžkly, drapérie si drží svou červeň. Už se nedotýkám ničeho, jen svého telefonu.

Vytáčím číslo policie. Hledím na zem, na její šaty, na její ramena, na její oči. Připadá mi rozkošná a překvapená. Mám strach, že ví víc než já. Mám strach si něco myslet, poněvadž už se to možná nehodí.

Ukázka z první kapitoly

PETR CHVOJKA

Vzpomínky

Nemohu narychlo najít tu strunu,
co zněla nocí při plavení duší a
koní;
snad ta struna praskla, snad nikdy
nebyly večery, na které vzpomínám,
když už jsem na dně,
snad všechno se mi zdálo
a nikdy jsem nebyl šťasten.
Ale přece jen: zůstal pocit,
že kdysi bylo možné napsat pár vět
a z nich se složil jiný svět...
Snad si jen nemohu vzpomenout
na tu správnou abecedu... Snad ruka
ztratila jistotu... snad srdce...

Bože, snad je to přece jen srdce!

Voda

Kořínky
vodou dotýkané
prorostly proudem
A šla hlína
ta, kterou kdysi trápil žár

Na mrtvá sucha vzpomínáme
Na spodní sucho
které vzlíná
do konečků všech kapilár
a vysouší až duši zrna

Teď země živé vody plná
vlní se žitem po okraj
A lidé
Neklidné bílé žhavé vory
hladiny čeří
Modrý kraj
zelená se až po obzory

Kulaté oko měsíce

Měsíc dorůstá,
leze po nebi jak placatý cejn,
a mně leze na nervy.
Nemohu spát.
Bílé světlo, kolem dokola tma.
Žebřík z molových tónů.
Jsem namol.
Šplhám po příčkách házených do okna.
Nejsou to okna, jsou to oka,
Házená, aby se chytily
všechny osamělé duše
Je jich plné město,
sít se trhá,
měsíc stoupá vzhůru,
jak nafouknutý rybí měchýř se vznáší nad městem.
Odpluje kamsi k ránu.

Teprve tehdy
zapadne moje žilnaté oko
(též připomínající nafouklý rybí měchýř,
ale jen z malé ryby –
ostatně malé ryby jsou také ryby)
a všichni,
my malé leklé lekající se ryby,
čekáme na sluneční vítr

VĚRA KOPECKÁ

PONOŘILA JSEM SE DO KRAJINY

*Ponořila jsem se do krajiny
Omývaná křídovým mořem
jako pískovcové věže
Omílaná časem deštěm
Laskaná vánkem
vlídných slov
Zněla jsem
tichou básní
beze slok*

Podzimní pohled z Hvězdy

**Kráčí údolím dešť
Sychravý listopad
mu v patách jde
boří se blátem cest
V odratých větvích
vítr nadává
Hořký dech listí
zatéká pod unavené stíny**

*Hledám hebký
hluboký klín
pramen dále
Pohledem pohladím
hladkou hladinu údolí
modrý nádech hor
vzepjatých modlitbou
ke slunci*

PUBLICISTIKA

Tomáš Zářecký: Vzestup zla

Rada lidí si libuje v přeríkávání citátů slavných. S potěchou je dávají k dobru při vhodných (i méně vhodných) situacích, přičemž u některých z nich se mnohdy jedná pouze o úpornou snahu povýšit svůj intelekt do výšin, do nichž zjevně nepatří. Rádoby moudrou fasádou se kolikrát snaží zaštitit i ten či onen politik, když připomene obecně známou historickou událost a pokouší se ji naroubovat na aktuální dění. Ne vždy přesně ani šťastně. Nemálo výroků se rovněž stane osobním mottem. Proč ne.

Nedávno jsem dostal otázku, zda bych prozradil svůj oblíbený citát. Tedy pokud vůbec nějaký mám. Obdivuju, kolik moudrosti lze vložit do několika málo slov, do jednoho či dvou řádků, jak pravdivě lze postihnout jádro věci trefnou glosou. Snad proto žádný nepovyšuju nad druhé. Nicméně se mi téměř okamžitě vybavil Edmund Burke, britský politik a filozof 18. století, který bývá označován za otce konservatismu. Několikrát jsem již v minulých příspěvcích připomenul jeho bezpochyby nejslavnější, nemilosrdně a krutě pravdivý, výrok: „**Má-li zlo triumfovat, stačí jediné – aby dobří lidé nedělali nic.**“

Připadá mi, jakoby veškeré dějiny lidské společnosti nesestávaly z ničeho jiného, než donekonečna se opakujícího utvrzování se v této prosté, leč genialitou odzbrojující myšlence. Skutečně by stačilo tak málo? Neseďte s rukama založenými v klíně a jednat, když se na obzoru vynořuje zlo? Nu, asi ano. Pak se ale nezbývá než tázat, proč tomu tak není?

Pokud nás zajímá, o jakém historickém tématu bylo publikováno nejvíc knih, pak správná odpověď zní, že o Napoleonovi a o druhé světové válce. Postupem času nepochybně zatlačí malého velkého Korsičana do pozadí nejhorší válečná vřava, jaká kdy propukla na téhle zapomenuté planetě. (Doufejme, že si tento nešťastný primát udrží.) Možná by stálo za úvahu z této záplavy titulů vyčlenit samostatnou kategorii pojednávající o führerovi. Je skutečně s podivem, co všechno tenhle šílenec a neúspěšný malíř dokázal spáchat jen díky tomu, že se za celou dobu jeho „politické dráhy“ nenašel nikdo, kdo by ho zarazil. Smutnější je to o to více, že těch příležitostí okolní svět nepropásl jednu, dvě či tři. Trestuhodně nevyužitých jich zůstalo mnohem, mnohem více.

Poslední měsíce studuji jeden krůček vzestupu nacistického zla, krok, který byl sice jen jedním z mnoha porušení smluv a dohod mužem beze cti, nicméně zároveň se jednalo o definitivní zlom, po němž už reálně neexistovala šance zabránit válce bez větších ztrát. Hovořím o obsazení Porýní v roce 1936. Neděste se ale nyní nudné historické exkurze a neutíkejte mi od počítačů, prosím! Vše

lze – bohužel – shrnout několika málo větami. O to děsivěji a úzkostněji to na mě působí.

Stručně řečeno, dvě klíčové meziválečné mezinárodní smlouvy zakazovaly Německu v oblasti Porýní, tedy na hranici s Francií a Belgií, umísťovat vojsko a stavět pevnosti až do vzdálenosti padesáti kilometrů. Toto opatření jednoduše zabráňovalo potenciální agresi poraženého „jediného viníka velké války“, jelikož francouzská armáda, tehdy stále ještě největší a nejmocnější na kontinentě, mohla kdykoliv jednoduchým zásahem sjednat mír. Opevněný Rýn bráněný zuby nehty wehrmachtem by naopak vydal Hitlerovi napospas střední i východní Evropu a samotné západní mocnosti by stavěl do velmi svízelné situace, když by přišlo na měření sil.

Přesto Hitler toto pásmo zabral a opevnil bez jediného výstřelu, bez jediné sankce či postihu! Možná teď zíráte na monitor a čtete si předchozí větu ještě jednou. A znova. Nespletl jsem se? Nevloudil se do textu tiskařský šotek? Jak by něco takového mohlo být možné? Aby jeden psychopat a hazardér zbořil základní pilíře bezpečnosti Evropy, aniž by se cokoliv přihodilo? Ač je to naprosto otřesné potvrzení úvahy Edmunda Burka, snad nejflagrantnější v historii vůbec, opravdu se to tak událo.

Byla to neschopnost, pasivita, lhostejnost, zbabělost, hloupost, ignorace, tupost či ještě více ze strany politiků francouzské a anglické vlády, že v osudný den dějin nezareagovali? Připomeňme si, že samotný Rýn překročily pouhé tři prapory o síle zhruba 3 000 mužů, kteří s sebou navíc nenesli mnoho nábojů (jestli vůbec)! Navíc pochodovali s vědomím rozkazu, že při jakémkoliv náznaku odporu se mají ihned stáhnout a pozor, o této směrnicí nevěděli jen samotní vojáci, ale už druhý den ji znali i zahraniční novináři v Berlíně! Neuvěřitelné, že? Přesto nikdo z mocných nic nepodnikl... Na kratičký moment se snad zdálo, že by část francouzské reprezentace přece jen byla pro zákrok, ale... Nakonec svolané mimořádné zasedání Rady Společnosti národů (nepovedená předchůdkyně OSN) pouze formálně odsoudilo akt porušení mezinárodních smluv Německem. Formálně odsoudilo a... a nic víc. K vyvození faktických důsledků jaksi neexistovala chuť ani vůle. A tak Hitler svých „čtyřicet osm nejnápínavějších hodin v životě“ nakonec přežil bez úhony a s mrazivou lehkostí. A přitom by nedobudovaný a nedozbrojený wehrmacht nesvedl čelit sebemenší energické reakci. Vždyť Hitlera zrazovali i vlastní generálové a diplomaté a dokonce on sám později, v záchvatu řídké sebereflexe, přiznal, že kdyby se tehdy Francouzi odhodlali k činu, „museli bychom se stáhnout s ocasem mezi nohama a měli bychom z ostudy kabát“.

Přesto triumfoval. Ovšem proč? Díky šílenému hazardu? Díky vlastním schopnostem? Ne. Pouze proto, že nikdo jiný nic nepodnikl. Všichni jen čekali, co se bude dít, předháněli se v prohlášeních do tisku a slibech a přitom pouze pošilhávali po druhých co oni. Ale my, my tu nejsme, my nic. A to je velmi ne-

bezpečný přístup. V každé době a při každém vzestupu zla. A že se ho kolem nás nenachází málo. Připadá vám, že s ním nelze nic provést? Co by nám na to řekl Edmund Burke? „*Nikdo nedělá větší chybu než ten, kdo nedělá nic v domnění, že to málo, co udělat může, nemá smysl.*“

Julie Miletínová: Být tak...

Být tak jednou bezstarostný, říkáte si s dobře vědomou, znavenou touhou, když v ruce křečovitě svíráte zmeř drátků a součástek zformovaných do úhledné a velmi šikovné krabičky.

Je to až neuvěřitelné, jak něco tak malého a za tak krátký čas dokázalo ovládnout celý váš život. Víte to a nebráníte se tomu, jelikož vám svou elegancí učaroval.

Je neustále s vámi, kam se jen hnete, zpívá pokaždé stejnou písničku, když o sobě dává vědět, často si jen tak brouká, ale někdy huláká jako siréna.

Tak významný a tak dokonalý, říká okolí, barevné billboardy vám o tom křičí v každé ulici, na každém kroku, v každé z hlav moderní společnosti.

Jakási vědomá síla vám už dávno vnutila jeho někdy až urgentní důležitost a nepostradatelnost v existenci vašeho společenského života, a i když se tváří jako milý společník, ve skutečnosti je to trýznitel.

Je vaším mostem i poštovním holubem, ústy přátel i nadřízených, černým dopisem těch, kterých se bojíte. Každý den si vrní ve svém spokojeném blahu, každou minutou vám ohlašuje stav aktuálního světa a nutí váš čas běžet rychleji... rychleji.

A vy si myslíte, že ho milujete, když se laskáte s jeho tlačítky za účelem prostě sdělovacím, zřídkakdy administrativním.

Má vás, sleduje vás, ví o vás. Nikde se před ním neschováte, z jeho zajetí není úniku.

„Být tak...“, slyšíte sami sebe jako cizí hlas z nebeských výšin, zvedající dnes už po osmadvacáté váš nablýskaný **mobilní telefon**.

Marta Urbanová: Kohoutková voda

Za našeho dětství se doma pila voda z vodovodu a na louce při sušení sena ze studánky. Tak tomu bylo, než louka přestala být naše a proměnila se v družstevní. Ani studánce se to nelíbilo. Zkrátka se ztratila. Tak nám nezbylo, než pít vodu z vodovodu až do sametové revoluce.

Po té k nám ze západu přiletlo hejno obrovských ptáků, silných bílých orlů a rozlétlo se podél silnic a usadilo se na bilbordy. Nestáhli perutě, jak by se dalo přepokládat, ale usedli s roztaženými křídly a hlavu se zahnutým zobanem obrátili napravo. Dívají se na vás jedním okem a říkají: pijte přírodní minerální vodu

Mattoni. Říkají vám to při cestě tam i zpátky. Křičí a řvou to na vás každý den, každičkou hodinu, každou roční dobu. A vy nemáte úniku.

Kašlu na nějakýho ptáka, pomyslíte si za volantem, ale když přijedete domů a máte žízeň, nejdete k vodovodu, ale začnete kupovat Mattoni a jinou balenou vodu. Bez příchuti. S příchutí, perličkovou, mírně perličkovou. I dobrou vodu. Zkrátka začnete bezmyšlenkovitě kupovat vodu. Kupujete ji stále několik roků.

Moje kamarádka mě pozvala do Prahy. Příležitostně jsem se s ní setkala. Vláčela mě po Starém městě kolem desítek kaváren, cukráren a restaurací a ani u jedné se nezastavila.

Půjdeme na oběd, ne? Konečně jsem se ozvala.

Já restaurace nenavštívím.

Tak alespoň do kavárny. Dáme si něco malého a kafe. Já ti to zaplatím.

Když veškeré moje přemlouvání bylo marné, následovala jsem poslušně a vzdorně paní inženýrku do parku na Kampě. Usadili jsme se na lavičku. Hlad jsem měla jak vlk a o žízeň, že by se o ni opřel. Ona mezi řečí co chvíli vytáhla z kabelky plastovou lahvičku, odšroubovala víčko a lokla si.

Co to piješ? Zajímalo mě.

Kohoutkovou vodu.

Na kohoutkovou vodu jsem zrovna neměla hlad ani žízeň, tak jsem dala ruce do klína a zírala do korun stromů. Listy zlátly, nebe mělo podzemní patinu a mou mysl táhly všechny ty roky, kdy jsem v Praze žila. Co vody protéklo korytem Vltavy a teď, namísto, abychom za sklizené plody seděly v příjemné restauraci, pochutnávaly si na dobrotách, tak tohle. Kohoutkovou vodu. A začala jsem v duši plakat. Na lavičce v průsečíku Hradčan a Karlova mostu jak korálky růžence propouštíme mezi prsty dny svých životů. Už nedohoníme svou lodičku na Vltavě, už neochutnáme vůni bezů, už máme přeliv na šedivých vlasech a ke smíření daleko.

- *Nůžky patří mezi pelikánovitě, ale vyskytují se jen v domácích rezervacích.*
- *Štěně rozdává štěstí, dokud nedostane náhubek.*
- *Na blešáku nenajdeme jedinou blechu, všechny sedí v komisi pro tržní hospodářství.*
- *Skarabeus v hlavě faraóna.*
- *Sardinkám ze Sardinie koukají z očí ploutve.*

Z Arcimboldova bestiáře Ivana Fontany

Představujeme nové členy klubu střediska

LIBUŠE MATYSÍKOVÁ

JARNÍ VODY

Rozvodněná
uzardělá
zpívá píseň
co se nemá

Voda zcela
bez skrupulí
roztéká se
do okolí

ČÁP

Čapí hnízdo na komíně
domlouvalo meluzíně,
čáp již brzy bude tu,
nefoukej mu do bytu.

Libuše Matysíková se narodila v Karolině, vyrostla v Javorníku ve Slezsku a žije ve Vrchoslavicích. Pracovala jako učitelka mateřské školy, cvičila s dětmi jógy. Její seminární práce z Kurzu cvičitelů jógy vyšla v knize Děti a jóga.

V roce 2011 absolvovala kurz tvůrčího psaní. Spolupracuje s knihovnou v Javorníku, s knihovnou Kroměřížska a Olomouckým rozhlasem. Pravidelně se zúčastňuje setkání česko-polských autorů v Broumově, v posledních letech v Polici nad Metují a Jičínských poetických dnů. Publikovala ve sborníku javornických autorů Chmýří pampelišek, ve sbornících literárního klubu Pegas, v časopise Řád a ONKOOKNO, což je časopis Masarykova onkologického ústavu. Obesílá literární soutěže se střídavými úspěchy.

Samostatně vydala: Kormidelník života (2002), Dětskýma očima (2003, 2004), lepoprelo Přivezli jsme jezevčíka (2006), O rodném kraji (2008).

VÁCLAV KREJČÍK

STARCI

v mladých obalech k nepoznání
učí se nová jména dávných známých
dokola točí se staronové příběhy
nedořešené znovu odsouváme
na druhý konec kruhu

Oblečen nocí
na čtyřech chodidlech
nečtu učení Budhy

Stejně stavím se
každou neděli
k rannímu úsměvu
tvojí matce

Václav Krejčík je rodák z Nymburka, kde žije i v současnosti. Pracuje jako státní zaměstnanec. Doposud otiskl několik básní v časopise Partonyma. Kromě psaní má zálibu v muzice a sportu. Je zpěvákem v nemetalové kapele Bananán a dj. Electro kapele Cosmic crew. Závodí v silovém trojboji a jachtingu. Jednou by rád vydal svoji sbírku básní.

HOSTÉ KRUHU 37

IVAN FONTANA

Obrana krajiny

Krajina ve zmačkaném kostýmu
S pěti horizonty malíře Velčovského
na každém obzoru stojí
statné stromy jako palisády

Nad nimi se vznáší
letka sedmi goblénů
Už léta cítíme v kostech mír
zaplať pánbů a všem svatým

Báseň z jádra

Každá báseň obrací svět naruby
aby tě našla, aby tě našla láska
Říkají, že slova se nadají srovnávat
S výbuchy sopek, ani se zemskou tíží,
Že jsou hřbitovem atolu poezie,
která vybuchuje silou tisíce sluncí
navzdory zákazu nukleárních zkoušek

Fanfáry na Kosti

V údolí Plakánku
nedaleko od Kosti
meandruje blankytný potok
Jeho křišťálová voda
se stáčí k jihovýchodu -
čte se od břehu k břehu
a zleva doprava
jako knížka o Šrámkovi

Pohádková železnice

Dnes České dráhy mění jízdní řád
Svět na kolejích, ten starý elegán,
se mění, dostává nový frak

Můžete s klidem vyjet o den dříve
Pod kapotou stroje
hýká hravě milované hříbě

Kolik zázraků se asi stane
když lokomotiva stojící na čekané
dorazí k Troskám právě včas

Ivan Fontana (1946) publikoval v různých novinách a časopisech ještě před sametovou revolucí. Pseudonym se zrodil někdy v osmdesátých letech. Autor oblesal několik desítek soutěží, a jak už to bývá, převážně bez valného výsledku,

ale někdy se sluníčko objevilo. V několika nakladatelstvích vydal více než desítku knížek, většinou aforismů, od prvotiny Kostky v letu (1989) až po poslední Maxi dixy pixi – Maňáskový recitál, kterou vydalo pražské nakladatelství BALT – EAST vlani. Autorsky se účastnil v celé řadě almanachů a sborníků, mimo jiné také v Almanachu českého aforismu, vydaného Knižním klubem.

ALEXANDR GORDON

Modlitba ke slunci. Modlitba pro nebe.

Modlitba za volnost od pout a ran.

Modlitba za mě. Modlitba za tebe...

Modlitba za všechny, co přišli na Majdan.

Oddechujeme tichem včera padlých.

V srdci jsme ukryli jejich jména.

Dnes hledáme tradici odpovídající,

s níž přijde ukrajinská vesna.

Čekáme na osud a tvoříme svobodu.

Očekáváme vítězství. Válka se skončila.

Protože od teď už pravda náleží národu.

Protože Ukrajina dnes je jediná.

Modlitba ke slunci. Modlitba pro nebe.

Modlitba za volnost od pout a ran.

Modlitba za mě. Modlitba za tebe...

Modlitba za všechny, co padli za Majdan.

Přeložila Věra Kopecká

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE STŘÍPKY 2013 – PARDUBICE

Jednou, dvakrát... nekonečně

Kateřina Stodolová – IV. kategorie

Začalo to, když jsem byl ještě dítě. Žil jsem v malé vesnici, kde se nic nedělo. Bylo tu všude temno, viděli jste okolo jenom černou a bílou. Zdálo se, že se to všem líbí a jsou tu spokojení. Mně se to nelíbilo, ale nikdo neměl vůli to tu změnit. Lidé říkali, že život tady plyne jako voda. Pořád a pořád dokola to opakovali a já nemohl přijít na to proč. Ano, život tu plynul pomalu a tiše, ale v tom to tajemství nebylo.

Toužil jsem po uznání. Ale takové slovo tu nikdo nikdy neslyšel. Každý si prostě žil to svoje, a když mu vypršela záruční lhůta, tak mohl skončit. Já jsem chtěl zažít aspoň o něco víc. Nějaké dobrodružství. Začal jsem hluboce bádát nad tím, proč u nás život plyne jako voda. Trávil jsem hodiny koukání do vody, snažil jsem se zjistit něco nového, něco co mi doteď unikalo. Nemohl jsem se smířit s tím, že tohle je všechno, že to jak teče, to je celé představení. Představení bez zápletky, bez rozuzlení, bez konce a kde nikdo neviděl začátek. Potom jsem si toho všimnul. Proč voda neteče rovně? Proč je tolik klikatá? Od té chvíle jsem se na to zaměřil. Chtěl jsem donutit vodu téct rovně. Zabralo mi to celíčký můj volný čas. Přestal jsem kvůli tomu žít. Jediné, co jsem chtěl, bylo donutit ji téct rovně.

„Když ji donutím téct rovně, budu ji moct ovládat. Když dokážu tohle, změnit naši vesnici bude hračka!“ říkal jsem si. Správně, říkal.

Úplně mě to posedlo. Stal jsem se šíleným. Ve vesnici si na mě všichni ukazovali prstem, někteří se mi posmívali, někteří přede mnou utíkali. Nařkli mě čarodějem. Já si všechnu tu pozornost jen a jen užíval. Postupně to vypadalo, jako bych konečně dosáhl toho uznání, které stálo na začátku všeho. Ale já toužil po jiném uznání, po vnitřním uznání, po uznání sebe sama. Proto jsem začal pracovat ještě více. Zkoušel jsem různé materiály, různé kapaliny, ale výsledky pořád nikde. Tak moc jsem se snažil, ale už jsem byl nadlidsky vyčerpán, pochyboval jsem o dalším pokračování mé práce. Moje světýlko naděje už skoro vyhasínalo. Přesto mi něco pomohlo...

Toulal jsem se lesem, poslouchal, jak šumí voda. Byl to šum vodopádu. Často jsem k němu chodíval. Zapomínal jsem tam na svou práci, přestože jsem vlastně v práci byl. Toho dne jsem si všiml, že vodopád je jiný, voda v něm teče jinak. Tekla úplně rovně, vypadala jako rovné sklo. Šel jsem blíž a dotkl se proudu. Uhnul před mojí rukou a já vylekaně uskočil pryč. Chvilku jsem stál na místě, bál jsem

se a váhal, jestli se mám proudu znovu dotknout. Zvědavost mě přemohla. Avšak proud opět uhnul před mojí rukou. Na ruce mi nezůstala ani kapička vody. Cítil jsem na rukou jen tu vlhkost vody. Byl to zvláštní pocit. Občas jsem snil o tom, že bych něco podobného dokázal, ale nikdy jsem si nepředstavoval, jaké by to bylo. Už jsem se nebál, ale ani mi to nebylo příjemné. Po dlouhé době jsem se znovu nadchnul a v hlavě cítil to úžasné vzrušení a zvědavost. Tak tohle je něco, až to ukážu ostatním, už se mi nebudou smát.

Chvilku jsem jen tak postával pod vodopádem. Proč mě nikdy nenapadlo, co je za ním? Tam vzadu v té tmě? Tentokrát jsem si stoupl celý pod vodopád. Ani kapka na mě nezůstala. Ani nohy jsem neměl mokré. Voda si našla vlastní cestu a obkroužila mě kolem dokola. Připadal jsem si vznešeně. Přímo jako král vody. Jako by se mě sama voda bála. Prošel jsem skrze vodopád a šel dál. „Opravdu to někam pokračuje.“ Nedokázal jsem odhadnout, jak daleko jdu. Muselo to být snad padesát metrů. Pořád tu bylo trochu světlo. Byla tu cítit síra a sůl a bylo tu obrovské vlhko. Naskočila mi husí kůže, ale zajímalo mě, co je dál. Chodba se zužovala. Na konci byl úzký průchod a ostrá zatáčka. Jen tak tak jsem se jí protáhnul. Už jsem se chtěl vrátit zpátky, protože teplota klesla pod bod mrazu. Přesto jsem pořád doufal a věřil.

Přede mnou se otevřel obrovský osvětlený prostor. Všude okolo byly vodopády, přesně takové jako ten předtím. Jen jich bylo víc a byly znatelně menší. Světlo do jeskyně pronikalo otvory ve stropu. Byla to nádhera. Voda jen tiše šuměla a všechna stékala doprostřed, kde mizela někde pod zemí. Spokojeně jsem se usmíval a stoupl si doprostřed prostoru, přesně vedle malinkého otvoru, kam voda mizela. Teď jsem svůj odraz viděl všude, líbilo se mi to. Vodopády byly jako zrcadla. Vždyť jsem vlastně taky jedním z nich přišel. Byl jsem šťastný. Konečně jsem něco objevil, konečně jsem dostal pocit vnitřního uznání, který mi tak chyběl. Až se to ostatní dozví, už nebudu nikdo. Budu známý a i ti nejvíc zapšklí staříci mě uznají. Právě jsem našel ten klíč k zámku, díky kterému vnesu do naší vesnice štěstí.

Díval jsem se na vodopády, připadalo mi to jako nekonečně dlouhá chvíle. Vzpamatoval jsem se a došlo mi, že jsem vlastně chtěl donutit vodu téct rovně. Podařilo se mi to nebo... nebo ne? Začal jsem být znovu znepokojen a snažil se na to přijít. Obešel jsem postupně každý z vodopádů a prostrčil jím ruku, každý se mi vyhýbal. Předtím se mi to líbilo, ale teď jsem měl pocit paniky. „Voda teče rovně, to ano. Ale co jsem tím vlastně dokázal?“ Na to už jsem si odpovědět nedokázal. Viděl jsem svůj odraz všude. Už se mi nelíbil tak jako předtím. Hnusil se mi. Nemohl jsem se na sebe už ani podívat. Odraz byl pořád stejný. Dokola a dokola. Chtěl jsem urychleně pryč. Hned teď! Ale všechny vodopády vypadaly stejně a za každým z nich byla chodba nebo zatáčka. Nedokázal jsem rozpoznat, který z nich je ten pravý. Všechny byly stejné, stejné jako moje odrazy. Panikařil

jsem a nevěděl, co dál. Zmateně jsem pobíhal dokola. Za chvíli mě to unavilo, sednul jsem si na zem a chtěl aspoň doušek vody. Nešlo to. Voda mi prokluzovala mezi prsty. Byl jsem na ni naštvaný, přestože to jediné, na co jsem mohl být naštvaný, jsem byl já sám. Zdálo se to jako neskutečné. Voda tekla rovně, bez odporu, nezatáčela, neohýbala se před ničím. Jenom přede mnou. „Neboj se mě, vodičko. Já jsem tvůj přítel.“ Ale oba dva jsme dobře věděli, že to není pravda. Pokud by byla, posledních pár let by to vypadalo jinak.

Jen jsem seděl, neměl jsem ani sílu nad něčím přemýšlet. Přál jsem si, abych si mohl nabrat vodu do rukou, abych se v ní mohl smočít. Ale ona si šla vlastní cestou. Pořád jsem se díval sám sobě do očí. Býval jsem tak ošklivý? Býval jsem tak starý? Býval jsem tak unavený? Nedokázal jsem si odpovědět. „Prosím, jestli mohu mít poslední přání, už se nechci vidět. Neukazuj moji tvář,“ poprosil jsem vodu. A ona mi splnila moje přání.

Ve vodopádu jsem teď viděl naši vesnici. Radovala se a byla šťastná. Asi tam probíhala nějaká veselice. Usmíval jsem se. Tak takhle vypadá naše vesnice? Už není černobílá a zamlžená. Teď je barevná a radostná. Je to pravda? Že bych se celou dobu mýlil? Mýlil jsem se ve všem? Voda mi šeptala ano. Byl jsem zklamaný a naštvaný. „Takhle to nemělo skončit. Měli mě uznávat, měli mě mít rádi. Měl jsem do naší vesnice přinést život!“ Zatímco ve vesnici život byl, ten jeden ve mně už... už ne.

Nehodlal jsem to jen tak vzdát. Šel jsem a zkoušel to. Zkoušel najít cestu ven snad tisíckrát. Ne. Víckrát. Ale nešlo to. Tolik přemýšlení a tolik snahy, ale nepovedlo se to. Prostě ne. Dokázala, že je lepší. Moje pokusy byly u konce. Příroda byla proti mně. A já sám proti sobě.

„Příroda byla proti mně. A já sám proti sobě.“
Tak zněl epitaf. Neznámý autor, neznámý hrob.
Datum úmrtí rok 1960.
A to bylo vše, co zůstalo.

Voda a láska

Anna Musilová – V. kategorie

Je zvláštní, že něco, co může náš život obrátit během vteřiny v prach, vzít nám všechno, co jsme znali a milovali, a zanechat namísto toho jen blednoucí vzpomínky, je zároveň něčím, bez čeho nemůžeme žít. Na světě jsou jen dvě takové věci. Voda a láska.

Poprvé jsem si uvědomila, kolik toho mají společného, když jsem nedávno seděla na břehu řeky a pozorovala ty chladné, tančící vlny, jak putují vstříc svému cíli,

temnému a nekonečnému oceánu. Stejně jako láska, ani voda se nezastaví. Pokud jí postavíte do cesty překážku, stejně si najde skulinku, nějakou prasklinu, kterou pronikne, a tím vás obelstí, třebaže jste se před ní chtěli ukrýt sebevíc. A stejně jako vodu, i lásku potřebujeme, abychom byli tím, kým jsme. Abychom přežili.

Láska umí být čistá a panenská, stejně jako lesní studánka. Je vaším odrazem, zrcadlem všeho dobrého, co skrývá duše. Je osvěžující a tak průzračná, že na okamžik toužíte se jí obklopit, možná se v ní dokonce rozpustit a stát se její neoddělitelnou součástí. Splynout s ní kapku po kapce a všechnu ji vypít zároveň.

Berte to jako nepřízeň osudu, či koloběh života fungující za účelem pouhého udržení rovnováhy, ale stejně jako voda není jen čirá a klidná jako vlhá letní noc, ani láska neexistuje jen v jediné podobě. Pokud je láska tichou bystřinou, je i rozbouřeným mořem, nad nímž se skví obloha temnější než havraní křídla. Ze svého nitra odráží blesky, smete naději jako přílivová vlna a přístav snů svou silou roztrhává na kousky.

Voda i láska. Narodily se jako vzdálené příbuzné. Jedna je živlem, druhá emocií. Mají společně vše a nic. Ač jsou od sebe na míle daleko, spí jedna vedle druhé. Lidské bytosti potřebují jejich přízeň, aby mohly šťastně žít. A potřebují nepřízeň, aby si vážily všeho, co omezená lidská existence skýtá. Láska je světlo i temno. Voda je živel i přítel.

- *Bezletová zóna s mračnem neukázněného hmyzu.*
- *Peřina je torzo ptáka.*
- *Velikonoční skořápka s právě vyklubaným bezdomovcem.*
- *Každá akvariijní rybka se bojí tsunami.*
- *Pavouk v porcelánu tančí mazurku.*
- *Zoologická pravda je jako jehla – musíte k ní najít nitěnku.*
- *Vodotrysk je snem každého dostihového koně.*
- *Dvouletá žabka dostala k narozeninám skokanský můstek.*
- *Ježek si dobře pamatuje restituce - získal zpět své ostny.*
- *Ořezávátko je kuklou barevných motýlů.*
- *Ve čtyři ráno svolávám všechny kohouty, aby se dohodli na hlasech.*

Z Arcimboldova bestiáře Ivana Fontany

OHLASY A RECENZE

Česká detektivka trochu drsněji

Není pochyb o tom, že si česká detektivka u čtenářů udržuje oblibu na stále dobré úrovni. To není jednoduché, protože se musí potýkat s velmi silnou konkurencí. Tradičně s anglickou a americkou, v posledních letech i skandinávskou. O tom, že existuje i něco jako „česká škola“, jsem už psal při jiných příležitostech, myslím si však, že je potřeba opakovaně zdůrazňovat, že na její úroveň můžeme být hrdí. Proto není jednoduché napsat dobrou detektivku, i když „jen“ v rámci českého prostředí, zvláště když shovívavost při hodnocení takové knihy vůbec není na místě. Milan Dušek je zkušeným autorem, na kontě má mnoho knih, proto od jeho nejnovější detektivky *Dáma na telefon* může čtenář očekávat dobrou zábavu. Zábava a ukrácení času, to je přesně to, co čtenář po detektivce požaduje. Vše ostatní je nadstavba, příjemný bonus, někdy povyšující kriminální žánr na velmi kvalitní literaturu. Milan Dušek rozehrává zprvu nenápadný příběh vraždy mladého muže, syna místostarosty malého města. Mrtvý je nalezen ve vile místního vysoce postaveného úředníka, a tím případ dostává poněkud dráždivou příchut. Hypotetický vztah zavražděného chlapce a úřednickovy manželky ovšem není tím nejpikantnějším, čtenář se postupně dostává k dalším detailům tohoto zamotaného případu.

Opusťme na chvíli ústřední detektivní zápletku a věnujme se vedlejším tématům, alespoň těm nejdůležitějším. Sex a erotika okořeňuje text hned od počátku. Jedna z hlavních postav, manželka zmíněného úředníka Květa Kovandová, si za zády manžela přivydělává jako luxusní prostitutka. Milan Dušek se erotickým scénám nevyhýbá, přistupuje k nim otevřeně, ale ne pornograficky. Druhým motivem jsou podvody při veřejných zakázkách, tedy zločiny, které se dějí v menší či větší míře stále ve velkých i malých městech. Potud se Milan Dušek drží současných reálií, inspirovuje se skutečným případem.

Zatím jsem o Duškově knize psal jako o detektivce, když se však podíváme na text blíže, má částečně rysy kriminálního románu. Autor poměrně brzy vyloží karty na stůl, pachatelé jsou známi, sledujeme jejich další kroky v marném souboji s policií. Typická poklidná česká detektivka se mění v akční kriminální román, i když zatím nesměle. Posun je však znát a může vyvolávat diskuze, zda se akční kriminálka, či dokonce drsná škola hodí do českého prostředí. Zprávy o skutečných zločinech a konkrétní práci policie nám napovídá, že realita se hodně vzdaluje modelu práce rady Vacátka a blíží se tomu akčnímu. Brutalita zločinů vzrůstá, stejně jako bezohlednost zločinců. Proto jsem přesvědčen, že přitvrzení v českých detektivkách je na místě.

Dáma na telefon je čtivá, i když složitost zápletky je téměř na hranici únosnosti. V okamžiku, kdy čtenář očekává, že je vše vyřešeno, přicházejí nová překvapení, nové zádrhele, které musí tým kriminalistů řešit. Autor by možná mohl namítnout, že komplikovaný děj odpovídá skutečnosti, ale někdy skutečné události vypadají nepravděpodobněji než sebedivočejší fabulace. Knize by prospěly propracovanější dialogy. Většina postav mluví stejně, někdy působí přímá řeč poněkud škrobeně.

Dáma na telefon je kniha zkušeného autora, který se nebojí sledovat současné trendy kriminálního románu, jako je otevírání závažných společenských témat a větší porce násilí a sexu. Většina těchto atributů má svou funkci, nejde tedy o pokus o šokování čtenáře za účelem zvýšení prodeje. Kniha je ideální jako odpočinkové čtení, ovšem jen pro ty čtenáře, kterým zmínky o korupci a zneužívání pravomoci veřejných činitelů příliš nezvedají krevní tlak.

DUŠEK, Milan. *Dáma na telefon*. Vyd. 1. Brno: MOBA, 2014, 311 s. Původní česká detektivka. ISBN 978-80-243-5830-7.

Jiří Lojín - Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz

Název knihy: KRÁSA. Něco jako venkovský román.

Napsal Václav Franc, vydal Akcent (2014, 102 str.). Paralela starých vesnických příběhů, zasazená do druhé poloviny minulého století. Příběh pasivního mladíka začíná – však jak jinak – vojnou, v průběhu druhé poloviny minulého století se několikrát láme, hlavní postava (rozhodně ne hrdina) není hříčkou osudu, nýbrž lidí, kteří ho obklopují, ovlivňují a zneužívají. Počínaje dominantní matkou, jejíž iluzorní představy se ovšem zcela nenaplní. Vzpomenuté vesnické romány měly jako horizontálu citové vztahy, jako vertikála ji tradičně tvrdě protínaly majetkové vztahy a rozdílnost společenských postavení. Ve Francově příběhu tento atribut pochopitelně absentuje, spolehlivé existenční zajištění všech protagonistů dodává jejich chování odlišný kolorit. Zajisté je ovlivňováno dobovými událostmi, které charaktery zpevňovaly či ohýbaly. Jako každá doba. Děj knihy připomíná potůček bublající v lučinách, okořeňují ho sugestivní dialogy. Čtenáře se zmocňuje pocit, že na příští stránce musí nastat zlom, pokud ne rovnou katastrofa. A také se dočká. Vzvednuté vlny se ovšem nakonec vracejí do stereotypního koryta. Právě na tom postavil Franc myšlenkovou konstrukci příběhu, našel východisko: Nic není tak horké, aby to nevychladlo. Vždyť obdobně to chodí v životě. Název knihy dostává lehce ironický, poněkud kontraproduktivní náboj, v postavách mnoho krásy nenajdeme. Kniha však rozhodně stojí za přečtení.

František Uher

Alibi Lukáše Vavrečky

Lze ještě v dnešní době překvapit detektivkou? Na první pohled se zdá, že ne, i když se o to mnoho autorů stále pokouší. Někteří vsadili na sofistikovanou zápletku, jiní na brutalitu či scény plné nechutností. Čtenář pak není v pravém smyslu překvapen, spíše šokován. Týká se to především zahraničních titulů, česká detektivka stále ještě ve většině případů ctí dobrý vkus a jistou míru komornosti. To se týká i nové knihy Lukáše Vavrečky, která svým názvem *Alibi na příští noc* evokuje zároveň domácí klasiku i snahu o netradiční přístup.

Knihy Lukáše Vavrečky začíná jako obyčejná detektivka. Je nalezena mrtvá dívka, rozbíhá se vyšetřování. Příběh je však záhy přerušen a na scénu přichází jiný. Avšak nejde o vedlejší dějovou linii, ale o zcela jinou záležitost. Čtenář velmi brzy pozná, že strukturu knihy tvoří několik víceméně nezávislých textů - titulní *Alibi pro příští noc*, *Pierot*, *Poslední snídani*, *Město* a *Terapie*. Jejich nezávislost není úplná, přestože se odehrávají v různých dobách, jsou spojeny Městem, použitým jako vágní kulisy, některými postavami a samozřejmě zločinem. Pokud bych charakteristiku textu ponechal v tomto bodě, jevil by se jako další z pokusů o nepřilíh originální oživení, naštěstí ale je možné pokračovat dále. Základní stavbou knihy se jeví tři střídavě vyprávěné povídky doplněné jednou zastřešující a jedním spojovacím intermezem. Pro knihu Lukáše Vavrečky je koncepce nesmírně důležitá, již na první pohled se jedná o pečlivě komponovaný text, v němž nejsou jednotlivé předěly samoúčelné.

Čtyři paralelní hry... zopakoval jsem. Už z geometrického hlediska jsou čtyři partie tou největší výzvou. Protože jsou dokonale v souladu s prostorovou podstatou celé hry. Čtyři počátky, čtyři souboje, čtyři zápletky, čtyři řešení... Čtvero příběhů, čtvero logických hádanek. Naráz. Citovaný úryvek zní jako proklamace, na jejímž základě autor dává svému textu formu. Čtenář by proto očekával ne tři, ale čtyři rovnocenné příběhy. Čtvrtým by mohla být *Terapie*, ale ta se vzpírá podobně zjednodušenému zaškatulkování a snad je to tak dobře.

Povídky jsou zalidněny relativně velkým počtem postav. Naštěstí, a to je pro čtenáře snad jediná záchrana, označuje Lukáš Vavrečka důsledně všechny své hrdiny jménem i příjmením. Přesto, alespoň v příběhu *Pierot*, pokouší autor čtenářovu pozornost tím, že hercům komedie dell'arte dává navíc i jména jejich rolí. Výjimku dělá pouze ve dvou případech, v *Poslední snídani*, v níž se pouze mihne příjmení vypravěče, a v *Terapii*, kde najdeme pouze jméno hlavního hrdiny, což ovšem znovu zdůrazňuje výlučnost této povídky. V myslí Vladimíra, hlavní postavy *Terapie*, se sbíhají nitky příběhů, Vladimír se podobá středověkému alchymistovi, přetavuje skutečnost do příběhu a naopak, podobně, jako to dělají některé postavy postmoderních románů Jiřího Kratochvíla. Povídka *Pierot* tak dokonce obsahuje několik fabulačních vrstev – autorovu, Vladimírovu, částečně

i komedie dell'arte. Lukáš Vavrečka se nezabývá rozlišováním postav prostřednictvím jejich jazyka, zřiká se toho, nepoužívá přímou řeč v uvozovkách, interpretuje ji, z charakteristiky hrdinů se stává charakteristika vypravěčova.

Mrtví dále hrají své role, ne v retrospektivě či ve vzpomínkách. Ve fantazii autora znovu ožívají a střetávají se. Místem jejich setkání se stává Město. Atmosféra, v níž setkání probíhají, připomíná snové scény kultovního seriálu Twin Peaks. Protagonisté se vzájemně téměř nevnímají, neprobíhá mezi nimi zjevná interakce, pouze sdílejí společný prostor a celek je jako obraz promítán čtenáři. Odklon od reality nebývá v klasické detektivce příliš častým zjevem, Lukáš Vavrečka si s tím ale příliš hlavu nedělá, nechává bez problémů zaznívat Hlas bez zjevného těla.

Naproti tomu je povídka *Poslední snídaně* zakotvena ve skutečném světě velmi pevně. Oživením je téměř fuksovská scéna, v níž autor buduje napětí naznačováním záhady původu dětí, o němž se mluví v jejich přítomnosti. V jiné části před čtenářem vyvstává dráždivá atmosféra erotického jiskření mezi mladými lidmi, téměř dětmi, ozvláštňena falešným incestem a milostným trojúhelníkem. Náladu nadcházejícího dramatu autor evokuje různými způsoby - náznaky v hovorech, ale i zmínkami o klasických hudebních dílech, třeba o Chopinově skladbě Marche Funèbre.

Datování povídek je velmi vágní, v *Alibi* tušíme nepříliš pregnantně specifikovanou současnost, *Poslední snídaně* je jediná přesně určená hned v úvodu na konec května roku 1946. *Pierot* je pro přiřazení do určitého časového rámce nepoměrně obtížnější, děj by se mohl odehrávat v kterékoliv době, dokonce i v současnosti, nebýt malých nápověd, jako je třeba SPZ auta a podobně. Děj můžeme tedy zařadit někdy do doby před druhou světovou válku, jen některé detaily do ní nepatří, jako termín bipolární porucha či její léčba lithiem.

Lukáš Vavrečka, ač v tomto případě prozaik, zůstává stále básníkem. Ne-konstruuje sice složité poetické věty, právě naopak, ale některá místa se poezii jednoznačně blíží. Využívá bohatě metafory, do textů vstupují obrazy na úkor děje. Závěrem zní nádherné verše Františka Hrubína z básně *Noční rozhovor*. *Alibi pro příští noc* rozhodně nelze označit za obvyklou detektivku a je možné, že někteří milovníci klasické formy tohoto žánru nebo naopak příznivci soudobých akčních kriminálních románů si knihu Lukáše Vavrečky příliš neužijí. Kniha je spíše určena čtenářům nespoutaným stereotypními představami o žánru. Závěrem ještě jednu větu z knihy, která by mohla sloužit jako motto:

Myšlení i psaní je významem obdařený čas

VAVREČKA, Lukáš. *Alibi na příští noc*. 1. vyd. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014, 226 str. ISBN 978-80-7465-095-6.

Jiří Lojín – Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz

SLOVO ČTENÁŘKY

Zastavuji se hned u prvního příspěvku Kruhu 36, jímž je kresba Hany Křivánkové a mile překvapená pročitám hned za obrázkem zařazený rozhovor s autorkou. Slečnu Křivánkovou znám mj. také z Pozitivních novin, prohlédla jsem si i její blogy www.mammo.blog.cz a www.hanakrivankova.blog.idnes.cz. Z toho všeho mám dojem, že mladé autorce se daří všechno, na co sáhne. Vím, nedá se stihnout všechno, ale určitě by bylo škoda, kdyby se neobjevovaly nové básně a povídky od tak všestranně talentovaného člověka. A po slečně Křivánkové je NA SLOVÍČKO se zkušeným básníkem a prozaikem panem Miroslavem Kubíčkem. Některého čtenáře napadne srovnávat, ale nelze. Nelze srovnat mladou lipku s košatým stromem. Hlavní je, že oba nám dávají ze sebe to nejlepší a dávají to upřímně, bez přetvářky. To čtenář vycítí.

Pan Václav Franc s DOVOLENOU opět potěšil. Povídky pana France jsou mi vždy blízké, oživují vzpomínky na život vesnických lidí. Takový opravdu byl a lidé se z něj nadali jen tak lehce přesadit jinam, i když se jednalo třeba jen o dva týdny dovolené v Jugoslávii.

Paní Libuše Šindlerová a její tři ukázky v Kruhu – nemluví v nich z duše nás všech? V básni O CO TU VLASTNĚ JDE, o tom není pochyb.

V KONCI ŠTĚSTNÝCH DNŮ LUDVÍKA Š. Olgy Novotné mě zaujala věta: „Dobře už bylo, bude jen hůř.“ Ale i tak pesimistická myšlenka může přimět člověka k dlouho odkládanému rozhodnutí, jak je tomu v případě protagonisty povídky Ludvíka.

Většina lidí vnímá hudební nástroj už jako hotovou věc, vyluzující něco příjemného, okouzlujícího. Pan Luboš Huml v básni DŘEVO NA HUDEBNÍ NÁSTROJE nás zavádí k jejich úplnému zrodu. A to napadne málokoho, zamyslet se nad úplným počátkem.

Nemohu vynechat prózu Evy Némethové MAMINKA. V tak málo řádcích mistrně vystihla atmosféru soužití dospělého syna a matky. Na první pohled humorná povídka neskryje velkou lásku, která i přes drsná slova mezi nimi stále je.

O malířce Janě Macákové jsem od paní Marty Urbanové četla již článek na www.spisovatelskenoviny.com a s radostí jsem uvítala její povídání i v Kruhu. Malby Jany Macákové působí jak energetické obrázky. Paní Urbanová to ve SVĚTĚ JANÝ MACÁKOVÉ krásně vystihla.

Zdenka Líbalová, nová členka Střediska, mě ihned zaujala svou ukázkou poezie. Verše se příjemně vstřebávají, překvapují originálními slovními obraty: „Mou jízdenku do jara procvakne žluť blatouchů.“

A na závěr zmínka o aforismech. Paní Marta Urbanová je v nich výborná stejně jako pánové František Uher a Jiří Faltus.

Dagmar Poláková

ZAZNAMENÁVÁME - KOMENTUJEME

Výročí členů

Půlkulaté: 12. 7. JIŘÍ FALTUS

Kulaté: 6. 6. MÍLA DUŠEK

10. 8. VÁCLAV CHALUPA

5. 9. JAN SLABÝ

Nové knížky našich členů v roce 2014:

- Lukáš Vavrečka- **ALIBI NA PŘÍŠTÍ NOC** – poetická detektivka v nakladatelství Mervart v Červeném Kostelci
- Věra Kopecká publikovala báseň *Dívka na břehu moře* v antologii evropské poezie **SEDM PAHORKŮ**, kterou vydali ve Lvově na Ukrajině. Sestavil a přeložil básník Alexandr Gordon (představovali jsme ho jako hosta Kruhu 32).

Zprávy z oblasti

V pátek 16. května se uskutečnilo v městské knihovně v České Třebové autorské čtení **Ireny Kopecké**, rodačky z Příbora, která městu zůstala věrná až do minulého roku, kdy se odstěhovala do Francovy Lhoty. Irena Kopecká je autorkou básnických sbírek, ale i prozaičkou. Vydala už 21 knížek, hojně publikovala časopisecky, úspěšně se zúčastnila mnoha literárních soutěží. Pro pořad v České Třebové vybrala ukázky ze čtyř prozaických knížek: *Století svědectví – Ožil kámen, kovu dal řeč – Proměny mysli – Pohádky*. Ukázky četla Ludmila Hanáková. Celý pořad umocnil svým zpěvem a hrou na kytaru známý ústecký kulturní propagátor **Milan Richter**, jehož přizvala k spoluúčinkování sama autorka. Byl to krásný kulturní zážitek, který se nadlouho uchová v paměti.

(Zkrácené přetisknuto ze Zpravodaje České Třebové, článek zpracovali D. a V. Polákovi)



Z akce v České Třebové: zleva Milan Richter, Irena Kopecká, Ludmila Hanáková

12. června jsem přijala pozvání do základní školy v Orličkách a zúčastnila se literární besedy s dětmi. Moji knížku Zlatíčka měly už přečtenou, bylo o čem hovořit. Vyprávěla jsem, jak jsem s psaním začínala, jak ovlivnilo můj život a co mě přimělo knížku napsat. Školáci byli zvědaví a spontánní. Přátelské povídání s dětmi mě potěšilo a ledacos z toho, o čem byla řeč, obohatilo i můj pohled na současný život. V závěru mi paní ředitelka Iveta Hocková předala květiny a děti mi věnovaly vlastnoručně zhotovené dárečky inspirované moji knížkou – jakási leporelka s kresbami s titulkem Zlatíčka. Co víc si může autorka přát?

Alžběta Hubálková

Obrazy z Křinic v Tarnowských Górách

19. července byla v rámci Českého dne, který organizuje Stowarzyszenie Artystów Ślaskich za podpory města, zahájena v Tarnowských Górách (Polsko) v Klubu 22 výstava obrazů účastníků výtvarných plenérů pořádaných Obecním úřadem v Křinicích. Na výstavě je čtyřicet prací, především oleje a akvarely od více než třiceti výtvarníků z Čech a Polska. Vernisáže výstavy zahájil za oddělení kultury při městském úřadě v Tarnowských Górách Mirosław Ogiński, za českou stranu se zúčastnila starostka Křinic paní Libuše Rosová a vedoucí plenérů Věra Kopecká. Vedle možnosti seznámit se prostřednictvím obrazů a informačních turistických brožur s krásami Broumova, si mohli hosté vernisáže vyslechnout i ukázky z tvorby Věry Kopecké, jejíž část je věnována Broumovsku a také plenérům. Akce se tak stala pozvánkou do našeho malebného kraje. Výstava potrvá do 8. srpna.

Věra Kopecká



Z Tarnowských Gór: Libuše Rosová, Mirosław Ogiński, Věra Kopecká

NARODIL SE ALMANACH

V pátek 11. 7. 2014 se v pražské Galerii Portheimika uskutečnil křest almanachu české poezie **Pastýři noci**, jehož editorem je Vladimír Stibor. Do almanachu přispělo 65 českých básníků, mezi nimi jsou **Eva Černošová, Věra Kopecká, Libuše Matysíková a Martin Videnský**. Pořadem provázel i recitoval největší bard české poezie Mirek Kovařík. Několik básní přečetl Vratislav Podroužek. Atmosféra byla skvělá.

Martin Videnský



Zleva – Martin Videnský a Mirek Kovařík

POETICKÝ FESTIVAL PSM 2014

Ve dnech 25. -27. 7. 2014 se konal v Hodoníně třetí festival poezie Po stranách Moravy. Festival je pořádán střídavě na Moravě v Hodoníně a na Slovensku. Tam se na uspořádání podílejí města Smrdáky a Senica. Pořadatelé Jarmila Moosová z Moravské strany řeky a Vladimír Petrovič ze Slovenské se postarali o důstojné zahájení i průběh festivalu.

První čtení poezie se konalo v pátek v Galerii výtvarného umění v Hodoníně. Slavnostní atmosféru dodala pořadu přítomnost představitelů veřejného života zúčastněných měst.

Zahájení sobotního programu se zúčastnil předseda Obce spisovatelů ČR **Bc. Tomáš Magnusek**.

V programu se vedle jednotlivých autorů představila i skupina BRAK z Bratislavy pásmem svých veršů čtených i zhudebněných.

Autory Střediska východočeských spisovatelů na festivalu reprezentovaly **Věra Kopecká, Olga Novotná**.

Pořadatelé končili příslibem pokračování v příštím roce a to na Slovenské straně, v Senici a Smrdákoch. Spokojení přítomní poeti se již těší na čtvrtý ročník.
Olga Novotná

XV. DNY POEZIE V BROUMOVĚ

USKUTEČNÍ SE: 17. až 19. října 2014

Oficiálnímu zahájení v pátek v 17 hodin v Kreslírně Broumovského kláštera bude předcházet vystoupení hosta Dnů na setkání Střediska východočeských spisovatelů v Přelouči a na večeru poezie ve Vědecké knihovně v Hradci Králové ve čtvrtek 16. 10. a také tradiční besedy ve školách v Broumově a pro žáky škol v Kreslírně v pátek dopoledne. Sobotní pracovní dopoledne bude zaměřeno na interpretaci poezie. V sobotu v podvečer budou účastníci Dnů hosty kulturního centra v Mioszowě. Součástí Dnů poezie budou i dvě výstavy účastníků – Marka Ciesla v Městské knihovně v Broumově a Jany Wienerové v Mioszowě a pondělní besedy ve školách v Nové Rudě v Polsku. Na letošní ročník připravujeme dvě publikace – vedle tradičního sborníku účastníků i knihu fotografických portrétů především literátů a malířů, doprovázených básněmi, které účastníci Dnů tvořily v předchozích ročnících k těmto portrétům, s názvem Poutníci krajinami poezie.

Na XV. Dny poezie je přihlášeno okolo padesáti tvůrců z Čech, Polska, Slovenska a také básník z Ukrajiny a z Německa.

Věra Kopecká

OBSAH KRUHU

J. Macáková: Ilustrace Lety do neznáma	1
F. Uher: Na slovíčko se Štěpánkou Saadouni	2

LITERÁRNÍ ČÁST

L. Zelený: O životě, O trpělivosti, O Kolumbově vejci	4
I. Tajovská: Moji chlapi	5
J. Bednářová: Lži	10
E. Černošová: Píšeš?	10
P. Musílek: K rovnováze, Povinnosti, Dopis bez adresy	12
Š. Saadouni: Malý	13
F. Mikuš: Kolesa, Klepeta, Podvaž se!	18
M. Dušek: Smolný den	19
J. Faltus: Kdesi, Kam?	22
F. Uher: Chodec na dlouhé cestě	23
J. Miletínová: Sladká léta požitkáře	23
A. Kordíková: Variace na starokorejský motiv, Panenská jablíčka, Dialog	25
J. Dvořák: Zrod představy	26
J. Wienerová: Před zimou	29
L. Vavrečka: Alibi na příští noc	29
P. Chojka: Vzpomínky, Voda, Kulaté oko měsíce	32
V. Kopecká: Ponořila jsem se do krajiny, Podzimní pohled z Hvězdy	33

PUBLICISTIKA

T. Zářecký: Vzestup zla	34
J. Miletínová: Být tak	36
M. Urbanová: Kohoutková voda	36

PŘEDSTAVUJEME NOVÉ ČLENY KLUBU STŘEDISKA

L. Matysiková: Jarní vody, Čáp	38
V. Krejčík: Starci, Oblečen noci	38

HOSTÉ KRUHU 37

I. Fontana: Obrana krajiny, Fanfáry na Kosti, Báseň z jádra, Pohádková železnice	39
A. Gordon: Modlitba	40

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE STŘÍPKY 2013 – PARDUBICE

K. Stodolová: Jednou, dvakrát... nekonečně	41
A. Musilová: Voda a láska	43

OHLASY A RECENZE

J. Lojín: Česká detektivka drsněji	45
F. Uher: Krása	46
J. Lojín: Alibi Lukáše Vavrečky	47
D. Poláková: Slovo čtenářky	49

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

Výročí našich členů, nové knihy našich autorů 2014, zprávy z oblastí, almanach Pastýři noci, Poetický festival PSM 2014, XV. Dny poezie v Broumově	50
--	----

Aforismy: Z Arcimboldova bestiáře Ivana Fontany	9, 37, 44
---	-----------

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů Pardubice

Ročník X. – číslo 37 – září 2014

Odpovědní redaktoři: Jiří Faltus, Milan Dušek, František Uher

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 38 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: pondělí 14. listopadu 2014

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.



Pardubice

Toto číslo vyšlo za přispění členů Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích, Městských knihoven, které si Kruh na rok 2014 předplatily, Městského úřadu v Chotěboři a vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí.

